છ નંબર કી મહેનત
ઔર
હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી સુન્નતેં

چھ نمبر کی محنت
اور حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی سنتیں

◆ મુરત્તિબ ◆

મૌલાના અબુલ કલામપાલનપુરી (વાધણા)

◆ તકારીઝ ◆

હઝરત અકદસ મુફતી મહમૂદ હસન સાહબ દારૂલ ઉલૂમદેવબંદ

શૈખુલ હદીસ હઝરત અકદસ મુફતી આદમસાહબ પાલનપુરી

શૈખુલ હદીસ હઝરત અકદસ મુફતી યહયા સાહબ અહમદાબાદ

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, ગુજરાત

૬ નંબર કી મહેનત

ઔર

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી સુન્નતેં

چھ نمبر کی محنت اور حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی سنّتیں

◈ મુરત્તિબ ◈

મૌલાના અબુલ કલામ પાલનપુરી (વાઘણા)
પેશ ઈમામ મસ્જિદે અર્રહમાન, બટારવાડી,
મુ. અમરેલી, કાઠીયાવાડ, ગુજરાત.

પ્રકાશક

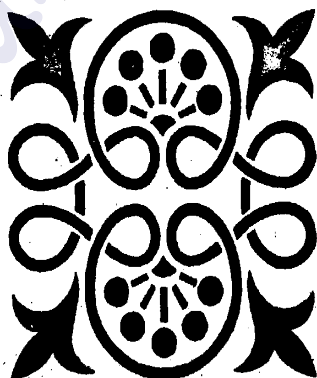
નુરાની કુતુબખાના
રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,
મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦
ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

❁ અનુક્રમણિકા ❁

વિગત	પેજ

વિગત	પેજ

વિગત	પેજ

તકરીઝ

અભિપ્રાય

ફકીહુન્નફસ હઝરતે અકદસ મુફતી મહમૂદ સા. બુલંદશહરી
ખાદિમે દારૂલ ઈફતા જામિઆ દારૂલ ઉલૂમ (દેવબંદ)

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા અશ્રફિલ્ અંબિયાઈ વલ્ મુર્સલીન વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ અઝ્વાજિહી વ મન્ તબિઅહુમ્ બિઈહ્સાનિ ઈલા યૌમિદ્દીન. વ બઅ્દ

મૌલાના અબુલ કલામ સાહબ પાલનપુરીને "છ સિફાતકી મહેનત ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી સુન્નતેં" મેં કુછ જરૂરી ઔર મુફીદ બાતેં તરતીબ દેકર મુસ્તનદ હવાલોંસે ઉનકો મુઝય્યન ફરમા દિયા. ઉમ્મીદ હૈ કે ઉમ્મતકો ઈન્શા અલ્લાહ બહોત ફાઈદા પહોંચેગા.

અલ્લાહુમ્મ તકબ્બલ્ મિન્ના હાઝિહીલ્ ઉજાલત ન્નાફિઅહ. વ વફિક્ના વ ઈય્યાહુ વલ્ મુસ્લિમીન. લિઈત્તિબાઈ સય્યિદિલ્ મુર્સલીન વ અસ્હાબિહી વ અત્બાઈહિમ્ ફી ઈબાદતિહિમ્ વ શમાઈલિહિમ્ વ સલ્લિ

અલા હબીબિક વ સફિય્યિક મુહમ્મદિંવ્ વ આલિહી વ સહ્બિહી અજ્મઈન.

ફક્ત

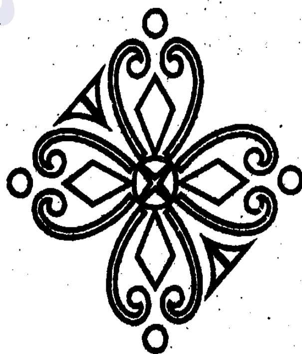
મહમૂદ હસન બુલંદ શહરી ગફરલ્લાહુ લહૂ.

વલ વાલિદૈહિ વ અહ્સનુલ યહુમા વઈલૈહ

ખાદિમે દારૂલ ઈફતા જામિઆ દારૂલ ઉલૂમ, દેવબંદ

૧૯ શવ્વાલુલ મુકર્રમ સન હિજરી ૧૪૩૧ યૌમુલ

અબ્આઅ અલ મુવાફિક ૨૯/૯/ સન ઈસ્વી ૨૦૧૦

તકરીઝ

અભિપ્રાય

હઝરતે અકદસ મૌલાના મુફતી આદમ સાહબ ભીલવની
શૈખુલ હદીસ વ સદર મુફતી મદ્રસા નઝીરિયા, કાકોશી
ખલીફએ પીરે તરીકત
હઝરતે અકદસ મૌલાના કમરૂઝ્ઝમાં સાહબ, ઈલાહાબાદી

"બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ"

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ. અમ્માબાદ. અઝીઝમ મૌલવી અબુલ કલામ પાલનપુરીને બોટાદ (કાઠીયાવાડ) કે ખાસ અહવાલકો પેશે નઝર રખકર દીનકી કુછ જરૂરી બાતેં ગુજરાતી ઝબાનમેં મુસ્તનદ કિતાબોંકે હવાલોંકે સાથ જમા ફરમાઈ હૈં, અલ્લાહ ઈસ ખિદમતકો કબૂલ ફરમાએ ઔર લોગોંકો ઈસસે ફાઈદા પહોંચાએ... આમીન.

યે બાત અચ્છી તરહ ઝહનમેં રખના જરૂરી હૈ કે છ નંબર પૂરા દીન નહીં હૈ. બલ્કે ઈન છ નંબરોં પર અમલ કરનેસે બાકી દીન પર અમલ કરના આસાન હોતા હૈ, ઈસ લિયે બાકી દીનકો ભી અપની ઝિંદગીમેં લાનેકી ફિકર રખના જરૂરી હૈ,

કુરઆને પાકમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, "અય ઈમાનવાલો તુમ પૂરે દીનમેં દાખિલ હો જાઓ (યાની દીનકે તમામ અહકામ પર અમલ કરો) ઔર શૈતાનકે પીછે ન ચલો. વો તુમહારા ખુલા હુવા દુશ્મન હૈ."

(સૂરએ બકરહ પારહ ૨, રૂકૂઅ ૯)

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મુજદ્દિદે મિલ્લત મૌલાના અશરફઅલી થાનવી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે પૂરા દીન પાંચ ચીઝોંકે મજમૂઆકા નામ હૈ.

(૧) અકાઈદ ઔર ઈમાનિયાત કુરઆન ઔર હદીસકે મુતાબિક સહીહ રખના.

(૨) ઈબાદાત (યાની નમાઝ, રોઝા, ઝકાત, હજ સહીહ તરીકેસે બજા લાના)

(૩) અપને દિલકી ઈસ્લાહ કરના (યાની અપને અંદર અચ્છે અખ્લાક પૈદા કરના જિસકો કુરઆનકી ઈસ્તિલાહમેં તઝકિયએ નફ્સ કહા જાતા હૈ, જો ખાનકાહોંમેં હાસિલ હોતા હૈ.)

(૪) માલી મુઆમલાત શરીઅતકે મુતાબિક કરના.

(૫) હુસ્ને મુઆશરત (યાની લોગોંકે સાથ અચ્છા સુલૂક રખના, ઈસમેં મિયાં બીવીકે હુકૂક, માં-બાપ ઔર

ઔલાદકે હુકૂક, રિશ્તેદારોં ઔર પડોસિયોંકે હુકૂક, ગરીબોં ઔર આમ મુસલમાનોંકે હુકૂક, જાનવરોંકે હુકૂક યે સબ આ ગયે).

ઈસીસે મદારિસકી અહમિયત માલૂમ હો જાતી હૈ કે ઉનમેં પૂરે દીનકા ઈલ્મ પળ્હાયા જાતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા દઅવત ઔર તબ્લીગકી મહેનતકો ઔર ખાનકાહોંકી ખિદમતકો ઔર મદારિસકી કુરબાનીકો કબૂલ ફરમાએ ઔર ઈન તમામ દીની શોઅબોંકી કદરદાની નસીબ ફરમાએ. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

અહકર આદમ પાલનપુરી (ભીલવણ)

તકરીઝ

અભિપ્રાય

હઝરતે અકદસ મુફતી મુહમ્મદ યહયા સાહબ મસ્તાન
ખાદિમે દારૂલ ઈફતા હઝરત પીર મુહમ્મદ શાહ
વ ઉસ્તાદે હદીસ અલ-ફઝલ, જુહાપુરા, અમદાવાદ.

"બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ"
નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ.

આજકે ઈસ બેદીની કે દૌરમેં તબ્લીગી જમાઅતને જો તજદીદી કામ કિયા હૈ વો રોઝે રોશનકી તરહ વાઝેહ હૈ. ઐસે લોગ જો દીનસે નાવાકિફ ઔર દીની જરૂરી માલૂમાતસે ભી બહોત દૂર હૈં વો જબ જમાઅતમેં જાતે હૈં ઔર તાલીમી હલ્કેમેં બૈઠતે હૈં તો ઉનહેં ઈસકા એહસાસ હોતા હૈ ઔર ઉસકે સીખનેકી ફિક્ર લાહિક હોતી હૈ. ઉનહી હઝરાતકે સીખનેકે લિયે જરૂરી થા કે જમાઅતમેં સિખાએ જાનેવાલે છ (૬) સિફાત ઔર તાલીમકે હલ્કેમેં સિખાએ જાનેવાલે આમાલ પર કોઈ આસાન કિતાબ હો.

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ ઈસ કામકો મૌલાના અબુલ કલામ સાહબને બહોત અચ્છે તરીકેસે મોઅતબર કિતાબોંકે હવાલોંકે સાથ પૂરા કિયા ઔર આસાન અંદાઝમેં કિતાબ લિખકર ઈસકા હક અદા કર દિયા.

અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકે નફાકો આમ ફરમાએ ઔર શર્ફે કબૂલિયત બખશતે હુએ નજાતકા ઝરીઆ બનાએ. (આમીન.)

મુહમ્મદ યહયા મસ્તાન

લેખકનું નિવેદન

"બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ"

નહમદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ.

અલ્લાહ તઆલાકે દુનિયાકે હર બસનેવાલે ઈન્સાન પર બેશુમાર એહસાનાત હૈં, ઉન એહસાનાતમેંસે ખુસૂસન ઈન્ડિયાકે ઈમાનવાલોં પર દઅવતકે એ'તેબારસે અલ્લાહને હમ પર ચાર બડે બડે એહસાન ફરમાએ હૈં. (૧) અલ્લાહ તઆલાને દઅવત ઔર તબ્લીગકા કામ હમારે ઈન્ડિયાસે શુરૂ કિયા. (૨) અલ્લાહ તઆલાને દઅવત ઔર તબ્લીગકા કામ હમારી ઝબાન યાની ઉર્દૂ ઝબાનમેં શુરૂ કિયા. (૩) અલ્લાહ તઆલાને દઅવત ઔર તબ્લીગકા કામ હમારે ઝમાનેમેં શુરૂ કિયા. (૪) અલ્લાહ તઆલાને દઅવત ઔર તબ્લીગકે કામમેં હમ સબકો લગાયા. યેહી અલ્લાહકા બહોત બડા એહસાન હૈ હમ પર.

ઈસી દઅવત ઔર તબ્લીગકી મહેનતકી વજહસે નયે નયે લોગ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલતે હૈં, ઔર ઉનકે અંદર દીનકે સીખનેકા શૌક પૈદા હોતા હૈ, ઔર જમાઅતમેં અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ હર સાથીકો છ સિફાત ઔર વુઝૂ ગુસલ, ઔર

નમાઝકે જરૂરી મસાઈલ ઔર મૌકા મહલકી દુઆએં ઔર મસનૂન આમાલ યાની ખાને-પીને સોનેકી સુન્નતેં વગૈરહ યે સબ ચીઝેં સિખાઈ જાતી હૈં, ઔર આમ તૌર પર હર જમાઅતમેં આલિમ ઔર મુફ્તી નહીં હોતે ઈસ લિયે કભી કભી ઈન બાતોંમેં ઈખ્તિલાફ હો જાતા હૈ, એક સાથી કેહતા હૈ કે મૈંને યે સુના હૈ, દૂસરા કેહતા હૈ મૈંને યે સુના હૈ, જિસકી વજહસે બાકી સાથી પરેશાન હોતે હૈં કે કિસકી બાત સહીહ હોગી. ઈસ લિયે બંદાકે દિલમેં આયા કે જમાઅતમેં જો આમાલ સિખાએ જાતે હૈં ઉસકો બડી બડી ઔર મોઅતબર કિતાબોંકે હવાલોંકે સાથ અગર લિખ્ખા જાએ તો હર સાથીકો પઢના ઔર સીખના ઔર દૂસરોંકો સિખાના આસાન હો જાએગા.

બસ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઔર પૂરી ઉમ્મતકો શરીઅત ઔર સુન્નતવાલી ઝિંદગી ગુઝારનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. (આમીન)

બંદા અબુલ કલામ-પાલનપુરી,
(વાઘણા), તા. સિધ્ધપુર.
પેશ ઈમામ મસ્જિદે અર્રહમાન, બટારવાડી,
મુ. અમરેલી, કાઠીયાવાડ, ગુજરાત

છ નંબર

"બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ"

નહમદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ.

સહાબએ કિરામને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમકી સોહબતમેં રેહકર બહોત સારે સિફાત અપને અંદર પૈદા કિયે થે, જિનમેંસે કુછ સિફાત ઐસે હૈં જિન પર અમલી મશ્ક કરનેસે દીન પર ચલના આસાન હો જાતા હૈ, ઉનમેંસે (૧) ઈમાન, (૨) નમાઝ, (૩) ઈલ્મ ઔર ઝિક્ર, (૪) ઈકરામે મુસ્લિમ, (૫) ઈખ્લાસે નિય્યત, (૬) તફરીગે વક્ત.

અબ યે સિફાત હમારી ઝિંદગીમેં આ જાએં ઉસકે લિયે તીન ચીઝોંકા જાનના જરૂરી હૈ. (૧) છ સિફાતકા મકસદ (૨) છ સિફાતકી ફઝીલત (૩) છ સિફાતકો હાસિલ કરનેકા તરીકા.

(૧) ઈમાન

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ)

મકસદ :- "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" કા મકસદ યે હૈ કે હમારે દિલોંકા યકીન સહીહ હો જાએ, કે દુનિયાકી હર ચીઝ નફા ઔર નુકસાન પહોંચાનેમેં ખુદાકે હુકમકી મોહતાજ હૈ, લેકિન ખુદા કિસી ચીઝમેં કિસીકા મોહતાજ નહીં હૈ.

પાનીમેં ડુબોનેકી સિફત હૈ લેકિન વો ડુબોનેમેં ખુદાકે હુકમકા મોહતાજ હૈ, અગર મોહતાજ ન હોતા તો હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો ડુબા દેતા,

ઈસી તરહ આગમેં જલાનેકી સિફત હૈ લેકિન વો ભી જલાનેમેં ખુદાકે હુકમકી મોહતાજ હૈ, અગર વો મોહતાજ ન હોતી તો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો જલા દેતી.

છુરીમેં કાટનેકી સિફત હૈ લેકિન વો કાટનેમેં ભી ખુદાકે હુકમકી મોહતાજ હૈ, અગર વો મોહતાજ ન હોતી તો હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો છુરી ઝબહ કર દેતી.

ઈન સબ વાકિઆતસે માલૂમ હુવા કે દુનિયાકી હર ચીઝ નફા ઔર નુકસાન દેનેમેં ખુદાકે હુકમકી મોહતાજ હૈ, લેકિન ખુદા કિસી ચીઝકા મોહતાજ નહીં હૈ.

ખુદા મૌતકે નકશેમેં ઝિંદગી દે સકતા હૈ ઔર ઝિંદગીકે નકશેમેં મૌત ભી દે સકતા હૈ.

જૈસે હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કો અલ્લાહને મછલીકે

પેટમેં ૪૦ દિન તક ઝિંદા રખ્ખા, હાલાંકે મછલીકા પેટ મૌતકા નકશા હૈ. (હિદાયત કે ચિરાગ ૨/૧૦૩)

ઈસી તરહ હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કો અલ્લાહને પાનીકે કુંવેમેં ઝિંદા રખકર બતલાયા, હાલાંકે પાનીકા કુંવા મૌતકા નકશા હૈ.

ઈસી તરહ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો અલ્લાહને આગમેં ઝિંદા રખકર બતલાયા, હાલાંકે આગમેં જાના યે મૌતકા નકશા હૈ.

તો ઈન સબ વાકિઆતસે માલૂમ હુવા કે અલ્લાહ મૌત કે નકશેમેં ભી ઝિંદા રખ સકતે હૈં.

ઈસી તરહ અલ્લાહ પાલનેમેં ન દુકાનકા, ન ખેતીકા, ન પૈસોંકા મોહતાજ હૈ, જૈસે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી કૌમકો ૪૦ સાલ તક બગૈર દુકાન, બગૈર ખેત કે પાલકર દિખાયા.

ઈસી તરહ હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કો મછલીકે પેટમેં ૪૦ દિન તક બગૈર દુકાનકે પાલકર દિખાયા.

ઔર આજ ભી અલ્લાહ જંગલકે બડે બડે જાનવરોંકો ઔર દરિયાકી બડી બડી મછલિયોંકો બગૈર દુકાન, બગૈર ખેતકે પાલ રહા હૈ.

તો કલિમેકા મકસદ યે હૈ કે હમારે દિલોંકા યકીન સહીહ હો જાએ કે દુનિયાકી હર ચીઝ ખુદાકે હુકમકી મોહતાજ હૈ, લેકિન અલ્લાહ દુનિયાકી કિસી ચીઝકા ભી મોહતાજ નહી હૈ.

દૂસરા જુઝ્વ હૈ **"મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ"** (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ઈસસે યે ચાહા જાતા હૈ કે જિસકી ઝિંદગીમેં મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ) કા તરીકા હોંગા અલ્લાહ ઉસકો કામિયાબ કરેગા, ઔર જિસકી ઝિંદગીમેં મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા તરીકા નહી હોગા તો ખુદા ઉસકો નાકામ કરેગા. ઈસકા યકીન હમારે દિલોંમેં આ જાએ.

જૈસે હઝરત આસિયા (રદિ.) ફિરઔનકી બીવી હૈ લેકિન ઝિંદગીમેં દીન થા તો અલ્લાહને કાફિરકી બીવી હોનેકે બાવુજૂદ કામિયાબ કિયા ઈસ લિયે કે ઝિંદગીમેં દીન થા.

હાલાંકે દૂસરી તરફ દેખેં તો હઝરત નૂહ (અલૈ.) નબી હૈં લેકિન ઉનકી બીવીકી ઝિંદગીમેં દીન નહીં થા તો ખુદાને નબીકી બીવી હોનેકે બાવુજૂદ નાકામ કિયા.

ઈસી તરહ હઝરત ઈકરમા (રદિ.) અબૂજહલ કાફિર કે બેટે હૈં લેકિન ઝિંદગીમેં દીન થા તો ખુદાને કામિયાબ કિયા.

હાલાંકે દૂસરી તરફ દેખેં તો કનઆન, હઝરત નૂહ (અલૈ.) જો નબી હૈં ઉનકા લડકા હૈ લેકિન ઝિંદગીમેં દીન નહીં થા તો ખુદાને નબીકે બેટે હોનેકે બાવુજૂદ નાકામ કિયા.

તો **મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ** (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારી ઝિંદગીમેં હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) વાલા તરીકા હોગા તો ખુદા હમકો કામિયાબ કરેગા, ઔર હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) વાલા તરીકા નહીં હોગા તો ખુદા નાકામ કરેગા. ઈસકા યકીન હમારે દિલમેં આ જાએ.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ" પઢતા હૈ તો અલ્લાહકે અર્શકે સામને એક નૂરકા સુતૂન હૈં વો હિલને લગતા હૈ, તો અલ્લાહ ઉસસે પૂછતે હૈં કે અય સુતૂન તૂ ક્યૂં હિલતા હૈ? તો સુતૂન કેહતા હૈ કે અભી તક કલિમા પઢનેવાલેકી મગફિરત નહીં હુઈ. તો અલ્લાહ ફરમાતા હૈ તૂ ઠહર જા મૈંને ઉસકી મગફિરત કર દી, તો વો સુતૂન ઠહર જાતા હૈ. (ફઝાઈલે ઝિક્ર ૭૬)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર ઈમાનકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) અલ્લાહ તઆલાસે ખૂબ રો રોકર કામિલ ઈમાનકી

હકીકતકો માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] આંખસે અલ્લાહકી કુદરતકો દેખે.

[૨] ઝબાનસે અલ્લાહકી બડાઈ બોલે.

[૩] દિમાગસે અલ્લાહકી કુદરતકો સોચે.

[૪] કાનસે અલ્લાહકી બડાઈકી બાતોંકો સુને.

(૨) નમાઝ

મકસદ :- નમાઝકા મકસદ યે હૈ કે હમારી ૨૪ ઘંટેકી ઝિંદગી સિફતે સલાત પર આ જાએ. યાની જિસ તરહ હમ નમાઝમેં અલ્લાહકે હુકમ ઔર હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે તરીકેકે મુતાબિક કરતે હૈં ઈસી તરહ હમારી બાહિરકી ઝિંદગી અલ્લાહકે હુકમવાલી ઔર હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે તરીકે વાલી બન જાએ, ઔર યે બાહિરકી ઝિંદગી નમાઝ હી કે ઝરીએસે સહીહ હોગી, ઈસ લિયે કે નમાઝમેં અલ્લાહને વો તાસીર રખ્ખી હૈ કે જો બંદા નમાઝકા એહતિમામ કરતા હૈ તો વો નમાઝ ઉસકો બુરી બાતોંસે રોક દેતી હૈ.

જૈસે અલ્લાહને કુરઆન શરીફકે પારા ૨૧ કી પેહલી આયતમેં ફરમાયા જિસકા મફહૂમ હૈ કે "બેશક નમાઝ રોકતી હૈ બેહયાઈસે ઔર બુરી હરકતોંસે."

ઔર આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ભી ફરમાયા કે જિસ શખ્સકી નમાઝ ઐસી ન હો કે ઉસકો બેહયાઈ ઔર બુરી હરકતોંસે ન રોકે વો નમાઝ હી નહીં.

(ફઝાઈલે નમાઝ ૭૦)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સ હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે એક શખ્સ રાતકો નમાઝ પળહતા રેહતા હૈ ઔર સુબહ હોતે હી ચોરી કરતા હૈ, તો હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે ઉસકી નમાઝ ઉસકો ઉસ ફેઅલસે યાની ચોરીસે અન્કરીબ હી રોક દેગી.

(ફઝાઈલે નમાઝ)

ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે અગર કોઈ શખ્સ બુરી બાતોંમેં મશ્ગૂલ હો તો ઉસકો એહતિમામસે નમાઝમેં મશ્ગૂલ હો જાના ચાહિયે. બુરી બાતેં ઉસસે ખૂદ હી છૂટ જાએંગી.

તો નમાઝસે યેહી ચાહા જાતા હૈ કે હમારી બાહિરકી ૨૪ ઘંટેકી ઝિંદગી સિફતે સલાત પર યાની અલ્લાહકે હુકમ ઔર

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે તરીકે કે મુતાબિક હો જાએ ઈસ લિયે હમકો નમાઝકા એહતિમામ કરના હૈ.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ નમાઝકા એહતિમામ કરતા હૈ તો હક તઆલા પાંચ તરહસે ઉસકા ઈકરામ ઔર એ'ઝાઝ ફરમાતે હૈં.

(૧) ઉસ પરસે રોઝીકી તંગી હટા દી જાતી હૈ.

(૨) અઝાબે કબ્ર ઉસ પરસે હટા દિયા જાતા હૈ.

(૩) કિયામતકો ઉસકા આમાલનામા દાએં હાથમેં દિયા જાએગા.

(૪) પુલસિરાત પરસે બિજલીકી તરહ ગુઝર જાએંગે.

(૫) હિસાબસે મેહફૂઝ રહેંગે. (ફઝાઈલે નમાઝ)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર નમાઝકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) અલ્લાહસે રો રોકર નમાઝકી હકીકત ખૂબ માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] નમાઝકે ઝાહિરકો સહીહ કરે. યાની વુઝૂ, ગુસલ ઔર તકબીરે તેહરીમાસે લેકર સલામ તક જિતની ચીઝેં ઝબાનસે પઢી જાતી હૈં ઔર બદનસે કી જાતી હૈં ઉસકો સહીહ કરે. જૈસે કિરાઅત, અત્તહિય્યાત, દુઆએ કુનૂત, રૂકૂઅ ઔર સિજદા.

[૨] જબ નમાઝ પળ્હે તો યે ગુમાન કરે કે મૈં અલ્લાહકો દેખ રહા હૂં ઔર યે ન હો તો યે ગુમાન કરે કે અલ્લાહ મુઝે દેખ રહા હૈ.

[૩] જબ ભી કોઈ તકલીફ આવે તો સબસે પેહલે દો રકઅત નમાઝ પળ્હે ફિર કામ કરે.

[૪] લંબી લંબી નમાઝેં પળ્હકર ખુશૂઅ-ખુઝૂઅ પૈદા કરનેકી મશ્ક કરે.

(૩) ઈલ્મ ઔર ઝિક્ર

મકસદ :- ઈલ્મકા મકસદ યે હૈ કે હમારે અંદર તહકીકાતકા જઝબા પૈદા હો જાએ ઔર હલાલ-હરામકી પેહચાન હો જાએ.

જૈસે સહાબા હર ચીઝકો પૂછ પૂછકર કરતે થે. અગર ભૂલસે કોઈ ગલતી હો જાતી તો પરેશાન હો જાતે ઔર બેચૈન હો જાતે.

જૈસે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) એક મરતબા ભૂખકી હાલતમેં ઉનકે ગુલામને કુછ ખાના દે દિયા ઔર ઉનહોંને ખા લિયા, ખાનેકે બાદ પૂછા તો શકવાલા માલૂમ

હુવા તો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને અપને મુંહમેં ઉંગલી ડાલકર કય (ઉલટી) કરના શુરૂ કર દી, લેકિન એક લુકમા જો ભૂખકી હાલતમેં ખાયા થા વો નહીં નિકલતા થા તો પાનીકા બહોત બડા પ્યાલા મંગવાયા ઔર પાની પી પીકર ઉસ લુકમેકો ભી નિકાલા. (હિકાયાતે સહાબા)

ઈસી તરહ હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ગુલામને કહીંસે દૂધ લાકર દિયા, પૂછા તો પતા ચલા કે સદકાકી ઊંટનિયોંકા દૂધ હૈ તો ફૌરન અપને મુંહમેં હાથ ડાલકર પૂરી કય (ઉલટી) કર દી. (હિકાયાતે સહાબા)

તો ઈન વાકિઆતસે માલૂમ હુવા કે સહાબાકે અંદર તહકીકાતકા જઝબા બહોત થા કે માલૂમ હો જાનેકે બાદ બેચૈન હો જાતે થે.

તો ઈલ્મસે યેહી ચાહા જાતા હૈ કે હમારે અંદર તહકીકાતકા જઝબા પૈદા હો જાએ ઔર હમકો હલાલ ઔર હરામકી પેહચાન હો જાએ.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે જાતા હૈ તો ફરિશ્તે ઉસકે પૈરકે નીચે અપને પર બિછાતે હૈં, ઔર દુનિયાકી હર ચીઝ ઉસકે લિયે મગફિરતકી દુઆ કરતી હૈ. હત્તાકે સમંદરકી મછલિયાં,

જંગલકે જાનવર, બિલોંમેં રેહનેવાલે સાંપ, બિચ્છૂ.

(ફઝાઈલે ઝિક્ર)

ઈલ્મ દો તરહકા હોતા હૈ.

(૧) ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ. (૨) મસાઈલ વાલા ઈલ્મ.

(૧) ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ ઈસ લિયે હાસિલ કરના હૈ કે હમારે અંદર આમાલકા શૌક પૈદા હો જાએ.

(૨) મસાઈલ વાલા ઈલ્મ ઈસ લિયે હાસિલ કરના હૈ કે હમારા અમલ સહીહ હો જાએ.

ઈલ્મ પાંચ તરહકા જાનના જરૂરી હૈ.

(૧) ઈમાનિયાતકા (૨) ઈબાદાતકા (૩) મુઆમલાતકા (૪) મુઆશરતકા (૫) અખ્લાકિયાતકા.

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર ઈલ્મકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) રો રોકર ઈલ્મકી હકીકતકો ખુદાસે ખૂબ માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] મોઅતબર ઉલમાકી કિતાબોંકો પઢે.

[૨] મોઅતબર ઉલમાકી મજલિસોંમેં બૈઠે.

[૩] ઈલ્મ જો સીખા હૈ ઉસ પર અમલ કરે.

[૪] ગુનાહસે બચે.

ઝિક્ર

મકસદ :- ઝિક્રકા મકસદ યે હૈ કે હમારે દિલોંકે અંદર અલ્લાહ વાલા ધ્યાન પૈદા હો જાએ. હમ જો ભી કામ કરેં હમકો હર જગહ અલ્લાહ હી અલ્લાહ દિખે.

જૈસે સહાબાકે ઝમાનેમેં જંગલકે રેહનેવાલેકો ભી અલ્લાહકા ધ્યાન થા.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કે ઝમાનેમેં એક ચરવાહા જંગલમેં બકરિયોંકો ચરા રહા થા, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે એક બકરી મુઝે દે દે, ઉસને કહા કે મેરે માલિકકી હૈ મેરી નહીં હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે તેરે માલિકકો કહાં ખબર પડેગી? ઉસસે કેહ દેના કે ભેડિયા ખા ગયા થા.

ઉસ ચરવાહેને કહા કે અલ્લાહ કહાં ચલે જાએંગે? તો ઉસ ચરવાહેકી નિગાહમેં અલ્લાહ થે. (ફઝાઈલે સદકાત)

ઈસી તરહ હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઝમાનેમેં એક માં અપની બેટીકો કેહ રહી થી કે બેટી દૂધમેં પાની મિલા લે, ઉસ બેટીને કહા કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને મના ફરમાયા હૈ, ઉસકી માં ને કહા કે હઝરત ઉમર (રદિ.) કહાં દેખ રહે હૈં?

તો ઉસ બેટીને કહા કે હઝરત ઉમર (રદિ.) તો નહી દેખતે લેકિન હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ખુદા તો દેખ રહા હૈ. તો ઉસ બેટીકી નિગાહમેં અલ્લાહ થા. (મવાઈઝે ઈસ્લાહિયા ૨૧૫)

તો ઝિક્રસે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમકો હર વક્ત હર જગહ અલ્લાહ યાદ આવે ઐસા ધ્યાન પૈદા હો જાએ, ઈસ લિયે અલ્લાહકા ઝિક્ર કરના હૈ.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે કલ કિયામતકે દિન સાત આદમી ઐસે હોંગે જિનકો અલ્લાહ અપને અર્શકે સાયેકે નીચે જગહ અતા ફરમાએંગે. ઉનમેંસે એક વો શખ્સ ભી હોગા જો અલ્લાહકા ઝિક્ર તન્હાઈમેં કરે ઔર આંસૂ બેહને લગે. ઔર એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જન્નતકે આઠ દરવાઝે હૈં ઉનમેંસે એક દરવાઝા ઝિક્ર કરનેવાલેકે લિયે હૈ. (ફઝાઈલે ઝિક્ર)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર ઝિક્રકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) રો રોકર ખુદાસે ઝિક્રકી હકીકતકો ખૂબ માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] કુરઆન શરીફ પઢના.

[૨] સુબહ-શામકી તીન-તીન તસ્બીહાતકો પઢના.

[૩] મસનૂન દુઆઓંકા એહતિમામ કરના.

[૪] ઈન્ફિરાદી દુઆઓંકા માંગના.

(૪) ઈકરામે મુસ્લિમ

મકસદ :- ઈકરામે મુસ્લિમકા મકસદ યે હૈ કે હમારે અખ્લાક હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જૈસે હો જાએ.

હમ હમારે હુકૂકકી રિઆયત કરતે હુએ દૂસરોંકે હુકૂક અદા કરનેવાલે બન જાએં. હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે અખ્લાક સબસે ઊંચે અખ્લાક થે.

અખ્લાક તીન તરહકે હૈં.

(૧) અખ્લાકે હસના.

(૨) અખ્લાકે કરીમા.

(૩) અખ્લાકે અઝીમા

(૧) અખ્લાકે હસના કેહતે હૈં કે બરાબર-સરાબરકા સામનેવાલેસે બદલા લેના.

(૨) અખ્લાકે કરીમા કેહતે હૈં કે તકલીફ દેનેવાલેકો માફ કર દેના.

(૩) અખ્લાકે અઝીમા કેહતે હૈં કે તકલીફ દેનેવાલેકો સિર્ફ માફ નહી કરના બલ્કે ઉપરસે ઉસ પર એહસાન કરના ઔર યે હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે અખ્લાક થે. (ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ ૧/૯૮)

એક મરતબા હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) એક સફરમેં અકેલે સો રહે થે તો ગવાસ બિન હારિસ તલવાર હાથમેં લેકર હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે પાસ પહોંચ ગયા ઔર હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી આંખ ઉસ વક્ત ખુલી જબ કે વો ખુલી હુઈ તલવાર લેકર આપકે પાસ ખડા થા, ઉસને લલકારકર કહા કે બતા અબ તુઝે બચાનેવાલા કૌન હૈ? તો હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે "અલ્લાહ", હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા યે ફરમાના થા કે ઉસકે હાથકો કપકપી હુઈ ઔર તલવાર હાથસે ગિર ગઈ, હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને વો તલવાર અપને હાથ મુબારકમેં લેકર ફરમાયા કે અબ તૂ બતા કે તુઝે બચાનેવાલા કૌન હૈ? વો કેહને લગા કે આપ બેહતરીન તલવાર લેનેવાલે હૈં, યાની આપ બેહતરીન માફ કરનેવાલે હૈં, તો હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઉસકો માફ કર દિયા. (ફઝાઈલે સદકાત ૨૧૧)

ઈસ વાકિઆસે માલૂમ હુવા કે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કો બદલા લેનેકા બહોત અચ્છા મૌકા થા લેકિન ફિર ભી આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઉસકો માફ કર દિયા.

ઈસી તરહ એક યહૂદી ઔરતને આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કો ઝહર દિયા થા ઔર ઉસ ઔરતને ઈસકા ઈકરાર ભી કર લિયા કે મૈંને આપકો ઝહર દિયા હૈ, લેકિન ફિર ભી આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઉસકો ભી માફ કર દિયા, ઉસસે બદલા નહીં લિયા. (ફઝાઈલે સદકાત ૨૧૧)

ઈસી તરહ લુબૈદ બિન આસિમને આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે ઉપર જાદૂ કિયા થા ઔર આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કો ઉસકા ઈલ્મ ભી હો ગયા થા, મગર આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઉસકો ભી માફ કર દિયા, લોગોંમેં ઈસ વાકિઆકા ચર્ચા ભી ગવારા નહીં કિયા. (ફઝાઈલે સદકાત ૨૧૧)

ઈન તીનોં વાકિઆતસે માલૂમ હુવા કે ઈન તીનોંને હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે સાથ બુરા મઆમલા કિયા થા લેકિન હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઈન તીનોંકો માફ કર દિયા.

તો ઈકરામે મુસ્લિમસે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે અખ્લાક હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જૈસે બન જાએં. જૈસે હમારે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) લોગોંકો માફ કરતે થે ઈસી તરહ હમ ભી લોગોંકો માફ

કરનેવાલે બન જાએં.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ કિસી મુસલમાન ભાઈકે કામકે લિયે ચલે ફિરે યા કોશિશ કરે તો અલ્લાહ ઉસકો દસ બરસ એ'તિકાફ કે બરાબર સવાબ અતા ફરમાતે હૈં, બલ્કે ઉસસે ભી અફઝલ હૈ. ઔર એક દિનકા એ'તિકાફકા સવાબ યે હૈ કે ઉસકે ઔર જહન્નમકે દરમિયાન અલ્લાહ તઆલા તીન ખન્દકેં આડ ફરમા દેતે હૈં, ઔર એક ખન્દક ઈતની બડી હૈ જિતના જમીન ઔર આસમાનકે બીચકા ફાસલા હૈ. જબ એક દિનકે એ'તિકાફકા ઈતના સવાબ હૈ તો દસ બરસકે એ'તેકાફકા કિતના સવાબ હોગા. (ઈતના બડા સવાબ અલ્લાહ તઆલા કિસી મુસલમાનકે કામ કરને પર અતા ફરમાતે હૈં). (ફઝાઈલે રમઝાન, પર)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર ઈકરામકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) અલ્લાહસે રો રોકર ઈકરામે મુસ્લિમકી હકીકતકો ખૂબ માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] માલી હુકૂક અદા કર દે: યાની જિસકા માલ દબાયા હો ઉસકો વાપસ કર દે.

[૨] જાની હુકૂક અદા કરે. યાની કિસીકો તકલીફ દી હો ઝબાનસે યા હાથસે તો ઉસસે માફી માંગ લે.

[૩] હર મરતબાવાલેકી ઉસકે મરતબાકે મુતાબિક ઈઝ્ઝત કરે.

[૪] હર ઈમાન વાલેકી ઈમાનકી હૈસિયતસે ઉસકા એહતિરામ કરે.

(૫) ઈખ્લાસે નિય્યત

મકસદ :- ઈખ્લાસે નિય્યતકા મકસદ યે હૈ કે હમ જો ભી નેક કામ કરેં વો ખાલિસ અલ્લાહકે લિયે કરેં, કિસીકો દિખલાનેકે લિયે ન કરેં.

અગર કિસીકો દિખલાનેકે લિયે બડાસે બડા અમલ ભી કરેંગે તો ઉસ અમલકા સવાબ તો કુછ નહીં મિલેગા ઉપરસે વો બડા અમલ જહન્નમમેં જાનેકા ઝરીઆ બનેગા. જૈસે એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે કલ કિયામતકે દિન સખી ઔર મુજાહિદ ઔર આલિમ તીનોંકો સિર્ફ ઈસ વજહસે જહન્નમમેં ડાલા જાએગા કે ઉનહોંને બડે બડે અમલ કિયે હોંગે લેકિન દુનિયાકો દિખલાનેકે લિયે કિયે હોંગે. (ફઝાઈલે તબ્લીગ ૨૨)

ઔર અગર છોટેસે છોટા અમલ ભી કિયા હોગા લેકિન અલ્લાહકે લિયે કિયા હોગા તો યે અમલ ચાહે છોટા હોગા લેકિન યે છોટા અમલ ઉસકે જન્નતમેં જાનેકા ઝરીઆ બનેગા. જૈસે એક ગુનેહગાર ઔરતને એક કુત્તેકો અલ્લાહકે લિયે પાની પિલાયા તો ઈસ છોટેસે અમલકી બરકતસે અલ્લાહને ઉસકો જન્નત અતા ફરમાઈ. (ફઝાઈલે સદકાત ૭૨)

તો માલૂમ હુવા કે બડે બડે અમલ કિયે હોંગે લેકિન લોગોંકો દિખલાનેકે લિયે કિયે હોંગે તો જહન્નમમેં જાનેકા ઝરીઆ બનેંગે. ઔર છોટા અમલ કિયા હોગા લેકિન અલ્લાહકે લિયે કિયા હોગા તો છોટાસા અમલ ભી જન્નતમેં જાનેકા ઝરીઆ બનેગા.

ઈસ લિયે ઈખ્લાસે નિય્યતસે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમ જો ભી નેક અમલ કરેં ખાલિસ અલ્લાહકે લિયે કરેં કિસીકો દિખલાનેકે લિયે ન કરેં.

ફઝીલત :- એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે દીનકે હર કામમેં ઈખ્લાસકા એહતિમામ કરો. ઈસ લિયે કે ઈખ્લાસસે કિયા હુવા થોડા અમલ ભી બહોત કુછ હૈ. એક ઔર હદીસકા મફહૂમ હૈ કે ઈખ્લાસવાલોંકે લિયે ખૂશહાલી હો કે ઉનકી વજહસે સખ્તસે સખ્ત ફિતને દૂર હો જાતે હૈં. (ફઝાઈલે નમાઝ ૫૪)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર ઈખ્લાસકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) ખુદાસે રો રોકર ઈખ્લાસકી હકીકતકો માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] અપને આપકો લોગોંકે લિયે ખાદિમ બના દે.

[૨] હર અમલકે વક્ત તીન મરતબા અપની નિય્યતકો ટટોલે. પેહલે, બીચમેં ઔર અખીરમેં.

[૩] હર અમલકે બાદ દો ચીઝેં કરે, અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરે ઔર ઈસ્તિગફાર કરે.

[૪] હર ચીઝમેં સાદગી લાએ. ખાનેમેં, પીનેમેં, મકાનમેં.

(૬) તફરીગે વક્ત

મકસદ :- તફરીગે વક્તકા મકસદ યે હૈ કે જાન ઔર માલ અલ્લાહકી અમાનત હૈ ઉસકો અલ્લાહકે હુકમ પર લગાનેવાલે બન જાએં, ઈસકે લિયે હમકો જાન ઔર માલકી કુરબાની દેની હોગી.

જૈસે અલ્લાહકે નબી (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને અપના જાન ઔર માલ લગાકર દિખાયા, અલ્લાહકે નબી

(સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને જાનકી કુરબાની ઈસ તરહ લગાઈ કે અપના સર ઝખ્મી કરાયા, અપને દાંત મુબારક શહીદ કરાએ, અપને બદનકો ઝખ્મી કરાયા, અપને પેટ પર દો દો પત્થર બાંધે, અપની જૂતિયોંકો ખૂનસે ભરવાયા, ઈસી તરહ માલકી કુરબાની ઈસ તરહ દી કે દો દો મહીને તક ચૂલા ન જલા.

ઈસી તરહ સહાબાને ભી જાન ઔર માલકી કુરબાની દી, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને અપના પૂરા જાન ઔર પૂરા માલ લગાયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપના આધા માલ લગાયા, હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને અપના તિહાઈ માલ લગાયા, ઈસી તરહ હર સહાબાને કુરબાની દી. કિસીને અપની બીવીકો બેવા કિયા તો કિસીને અપને બચ્ચોંકો યતીમ કિયા.

ફઝીલત :- અલ્લાહકે રાસ્તેમેં થોડી દેર કા ખડા હો જાના અપને ઘર પર ૭૦ સાલ ઈબાદત કરનેસે અફઝલ હૈ. (ફઝાઈલે ઝિક્ર ૧૯). એક દૂસરી હદીસકા મફહૂમ હૈ કે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં થોડી દેરકા નિકલ જાના હજરે અસ્વદકે સામને શબે કદ્રકી રાતમેં ઈબાદત કરનેસે અફઝલ હૈ.

(મુન્તખબ અહાદીસ ૬૬૪)

હાસિલ કરનેકા તરીકા :- તીન તરહકી મહેનત જરૂરી હૈ.

(૧) લોગોંમેં ચલ ફિરકર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં

નિકલનેકી ખૂબ દઅવત દે.

(૨) ખુદાસે રો રોકર ઈસ કામકી હકીકતકો ખૂબ માંગે.

(૩) અમલી મશ્ક કરે. અમલી મશ્ક ચાર તરહસે કરે.

[૧] બાહિરકી મહેનત. સબસે પેહલે ચાર મહીના ઔર હર સાલ કમસે કમ એક ચિલ્લા.

[૨] મકામી મહેનત યાની મકામી પાંચ કામ.

(૧) મશ્વરા. (૨) મસ્જિદકી ઔર ઘરકી તાલીમ.

(૩) ઢાઈ ઘંટા મસ્જિદકી આબાદીકે લિયે.

(૪) હફ્તે કે દો ગશ્ત. (૫) મહીનેકે તીન દિન.

[૩] ઈસ મહેનતકો હર હાલમેં કરના હૈ.

ગરીબી ઔર માલદારીમેં,

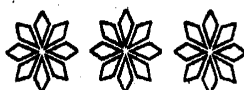
બીમારી ઔર સિહ્હતમેં,

મશ્ગૂલી ઔર ફુરસતમેં,

જવાની ઔર બુળ્હાપેમેં.

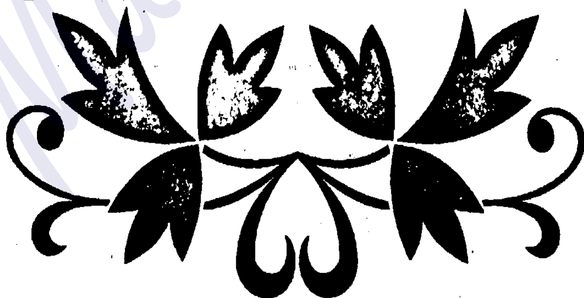
[૪] ઈસ મહેનતકો હર વક્ત કરના હૈ, સરદીમેં, ગરમીમેં, બારિશમેં.

અલ્લાહ હમ સબકો અમલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ...... આમીન.

દૂસરા હિસ્સા

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી સુન્નતોં કે બારેમેં

મસનૂન દુઆએં

(૧) ખાનેકી દુઆ :- **"બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા બરકતિલ્લાહ"** (કન્ઝુદુઆ ૫૮)

(૨) ખાનેસે પેહલે દુઆ ભૂલ જાએ તો યે દુઆ પઢે.
"બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ" (તિરમિઝી ૨/૮)

(૩) ખાનેકે બાદ કી દુઆ :-

"અલ હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વસકાના વજઅલના મિનલ મુસ્લિમીન" (તિરમિઝી ૨/૧૮૪)

(૪) દઅવત ખાનેકી દુઆ :- **"અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ્ મન્ અત્અમની વસ્કિ મન સકાની"** (મુસ્લિમ ૨/૧૮૪)

(૫) સોનેકી દુઆ :- **"અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિક અમૂતુ વ અહ્યા"** (બુખારી ૨/૯૩૪)

(૬) સોકર ઉઠનેકી દુઆ :-

"અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમાતના વ ઈલૈહિન્નુશૂર" (બુખારી ૨/૯૩૪)

(૭) બૈતુલખલામેં દાખિલ હોનેકી દુઆ :-

"અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ ખુબુષિ વલ્ ખબાઈષ" (બુખારી ૨/૯૩૬)

(૮) બૈતુલખલાસે નિકલનેકી દુઆ :-

"ગુફરાનક અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અઝહબ અન્નિલ અઝા વ આફાની" (ઈબ્ને માજા ૧/૨૬)

(૯) વુઝૂ કરતે વક્ત પઢનેકી દુઆ :-

"બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ"

(અબૂ દાઉદ ૧/૧૪)

(૧૦) વુઝૂકે બાદકી દુઆ :- "અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહૂ વઅશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વરસૂલુહ" (મુસ્લિમ ૧/૧૨૨)

"અલ્લાહુમ્મજ અલ્ની મિનત્તવ્વાબીન વજઅલ્ની મિનલ્ મુત-તહ્હિરીન" (તિરમિઝી ૧/૧૮)

(૧૧) મસ્જિદમેં દાખિલ હોનેકી દુઆ :-

"અલ્લાહુમ્મફ્ તહલી અબ્વાબ રહ્મતિક"

(મુસ્લિમ ૧/૨૪૮)

(૧૨) એ'તિકાફકી નિય્યત :- "બિસ્મિલ્લાહિ દખલ્તુ વ અલયહિ તવક્કલ્તુ વ નવય્તુ સુન્નતલ એઅ્તિકાફ"

(૧૩) મસ્જિદસે નિકલનેકી દુઆ :- "અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક મિન ફઝલિક" (મુસ્લિમ ૧/૨૪૮)

(૧૪) અઝાનકી આવાઝ સુને તો યે દુઆ પઢે :- "અશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહદહૂ લાશરીક લહૂ વ અશહદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ. રઝીતુ બિલ્લાહિ રબ્બંવ્, વબિ મુહમ્મદિ ર્રસૂલા" (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) વબિલ્ ઈસ્લામિ દીના." (મુસ્લિમ ૧/૧૬૭)

(૧૫) અઝાનકે બાદકી દુઆ :- "અલ્લાહુમ્મ રબ્બ હાઝિહિ દઅ્વતિ ત્તામ્મતિ વસ્સલાતિલ્ કાઈમતિ આતિ મુહમ્મદ નિલ વસીલત વલ ફઝીલત વબ્અસ્હુ મકામમ્ મહમૂદ નિલ્લઝી વઅત્તહૂ ઈન્નક લા તુખ્લિફુલ મીઆદ." (બુખારી ૧/૮૬, બયહકી)

(૧૬) ઘરમેં દાખિલ હોનેકી દુઆ :- "અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ખૈરલ મવ્લજિ વ ખૈરલ મખ્રજિ બિસ્મિલ્લાહિ વલજ્ના વ બિસ્મિલ્લાહિ ખરજ્ના વ અલલ્લાહિ રબ્બના તવક્કલ્ના" (અબૂ દાઉદ ૨/૩૩૯)

(૧૭) ઘરસે નિકલનેકી દુઆ :- "બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ" (તિરમિઝી ૨/૧૮૦)

(૧૮) દૂધ પીનેકે બાદકી દુઆ :- "અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફીહિ વ ઝિદના મિન્હુ" (તિરમિઝી ૨/૧૮૩)

(૧૯) બાઝારમેં દાખિલ હોતે વક્ત યે દુઆ પઢે :- **"લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહદહૂ લાશરીક લહૂ લહુલ્ મુલ્કુ વલહુલ્ હમ્દુ યુહ્યી વયુમીતુ વહુવ હય્યુલ્ લા યમૂતુ બિયદિહિલ્ ખૈર, વહુવ અલા કુલ્લિ શૈઈન કદીર"** (તિરમિઝી ૨/૧૮૦)

એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ બાઝારમેં દાખિલ હો ઔર યે દુઆ પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે ઉસકે નામએ આમાલમેં દસ લાખ નેકિયાં લિખતે હૈં ઔર દસ લાખ બુરાઈયાં દૂર કરતે હૈં ઔર દસ લાખ જન્નતમેં દરજે બુલંદ કરતે હૈં. (તિરમિઝી ૨/૧૮૦)

(૨૦) કપડા પહેનનેકી દુઆ :-

"અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની હાઝા વ રઝકનીહિ મિન ગૈરિ હૌલિમ મિન્ની વલા કુવ્વહ" (અબૂ દાઉદ ૨/૨૦૨)

(૨૧) નયા કપડા પહેનનેકી દુઆ :- **"અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની મા ઉવારી બિહી ઔરતી વ અતજમ્મલુ બિહી ફી હયાતી"** (તિરમિઝી ૨/૧૯૫)

(૨૩) આઈનામેં દેખનેકી દુઆ :- **"અલ્લાહુમ્મ હસ્સન્ત ખલ્કી ફહસ્સિન ખુલુકી"** (હિસ્ને હસીન ૨૧૭)

(૨૪) સવારી પર સવાર હોનેકે બાદકી દુઆ :- **"સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખર લના હાઝા વમા કુન્ના લહૂ મુકરિનીન**

વ ઈન્ના ઈલા રબ્બિના લમુન્કલિબૂન" (મુસ્લિમ ૧/૪૩૪)

(૨૫) જબ મૌત યા મુસીબતકી ખબર સુને તો યે દુઆ પળ્હે. "ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન"

(મુસ્લિમ ૧/૩૦૦)

(૨૬) જબ છીંક આએ તો યે દુઆ પળ્હે :- "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા કુલ્લિ હાલ" (મુસ્લિમ ૨/૯૯)

એક હદીસકા મફહૂમ હૈ કે જો શખ્સ હર છીંક આને પર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા કુલ્લિ હાલ કહા કરેગા તો ઉસકી દાઢ ઔર કાનમેં કભી દર્દ નહીં હોગા.

(હિસ્ને હસીન ૨૧૯)

જબ કિસી શખ્સકો છીંક આવે તો અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કેહના બેહતર હૈ, ઔર જબ અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કેહ લિયા તો સુનનેવાલે પર ઉસકે જવાબમેં યરહમુકલ્લાહ કેહના વાજિબ હૈ. નહીં કહેગા તો ગુનેહગાર હોગા.

છીંકનેકે બાદ અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કેહતે બહોત સારે આદમિયોંને સુના તો સબકો યરહમુકલ્લાહ કેહના વાજિબ નહીં, અગર ઉનમેંસે એક કેહ દે તો સબકી તરફસે અદા હો જાએગા, લેકિન અગર કિસીને ભી જવાબ ન દિયા તો સબ ગુનેહગાર હોંગે. (બેહિશ્તી ઝેવર ૩/૧૮૯)

(૨૭) નયા ચાંદ દેખનેકી દુઆ :- "અલ્લાહુમ્મ અહિલ્લહૂ અલૈના બિલ્ યુમ્નિ વલ્ ઈમાનિ વસ્સલામતિ વલ્ ઈસ્લામિ રબ્બી વ રબ્બુકલ્લાહ" (તિરમિઝી ૨/૧૮૩)

(૨૮) કબ્રસ્તાનમેં દાખિલ હોનેકી દુઆ :- "અસ્સલામુ અલૈકુમ યા અહલલ્ કુબૂર, યગ્ફિરુલ્લાહુ લના વલકુમ, અન્તુમ સલફુના વ નહ્નુ બિલ્ અસર"

(હિસ્ને હસીન ૨૫૪)

ખાનેકે આદાબ

(૧) ખાનેસે પેહલે યે નિય્યત કરે કે અલ્લાહકે હુકમકે તહત અલ્લાહકી ઈબાદત પર તાકત હાસિલ કરનેકે લિયે ખાતા હૂં. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૧૫)

(૨) દોનોં હાથ પોહચોં તક ધોએ ઔર કુલ્લી કરે.

(ઈબ્ને માજા ૨૩૫)

ખાનેસે પેહલે હાથ ધોના ફકીરીકો દૂર કરતા હૈ, ઔર ખાનેકે બાદ હાથ ધોના ગમોંકો દૂર કરતા હૈ. (શામી ૫/૨૧૬)

(૩) ખાનેસે પેહલે મિસ્વાક કરના ભી સુન્નત હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૬)

(૪) દસ્તરખ્વાન બિછાકર ખાના ખાએ.

(બુખારી ૨/૮૧૧)

(૫) ખાનેકે લિયે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ઈસ તરહ બૈઠતે થે કે ઘુટનોંકે બલ અભી ખડે હો જાએંગે, યાની ઉકડું બૈઠકર ખાના સુન્નત હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૦૮)

ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ને બયાન કિયા હૈ કે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) આજિઝી ઔર અદબકે ખાતિર બાએં કદમકે અંદરકી જાનિબકો દાહને કદમકી પુશ્ત પર રખતે થે.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૦૮, મદારિજુન્નુબુવ્વહ)

(૬) યા ઈસ તરહ કે દાહને પાંવકો ખડા કરે ઔર બાએં પાંવ પર બૈઠે. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૦૮)

(૭) ખાના જબ શુરૂ કરે તો નમકસે શુરૂ કરે ઔર જબ ખતમ કરે તો નમક પર ખતમ કરે. ઐસા કરનેસે ૭૦ બીમારિયોંસે શિફા મિલતી હૈ. (શામી ૫/૨૧૬)

(૮) ખાનેસે પેહલે ખાનેકી દુઆ **"બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા બરકતિલ્લાહ"** પઢે. (કન્ઝુદુઆ ૫૮)

(૯) દાહને હાથસે ખાના ખાએં, ઈસ લિયે કે બાએં હાથસે શૈતાન ખાતા હૈ. (મુસ્લિમ ૨/૧૭૧)

(૧૦) તીન ઉંગલિયોંસે ખાના ખાએં. હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી આદતે શરીફા તીન ઉંગલિયોં (બીચકી, શહાદતકી ઔર અંગૂઠે) સે ખાના ખાનેકી થી.

(મુસ્લિમ ૨/૧૭૫)

(૧૧) ખાના એક કિસમકા હો તો અપને સામનેસે ખાએં. ઔર અગર અલગ અલગ કિસમકા હો ચાહે બરતન એક હો તો દૂસરી તરફસે ભી ખા સકતે હૈં.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૦૯)

(૧૨) અગર કોઈ લુકમા ગિર જાએ તો ઉસે ઉઠાકર સાફ કરકે ખા લે, શૈતાનકે લિયે ન છોડે. (મુસ્લિમ ૨/૧૭૫)

બાઝ રિવાયાતમેં આયા હૈ કે દસ્તરખ્વાન પર ગિરી હુઈ ચીઝકો ઉઠાકર ખાનેસે અલ્લાહ મોહતાજી ઔર બર્સ ઔર કોઢસે હિફાઝત કરતા હૈ. ઔર ઉસકી ઔલાદ બેવકૂફ બનનેસે મેહફૂઝ રેહતી હૈ ઔર ઉનહેં આફિયત દી જાતી હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૧૬)

હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત કી જાતી હૈ કે ફરમાયા કે જો શખ્સ દસ્તરખ્વાન પર ગિરી હુઈ ચીઝ ઉઠાકર ખાતા હૈ તો ઉસકી ઔલાદ હસીન ઔર જમીલ ખૂબસૂરત પૈદા હોતી હૈ ઔર ઉસસે મોહતાજી દૂર કી જાતી હૈ. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૧૬)

(૧૩) ખાનેસે પેહલે ખાનેકી દુઆ ભૂલ ગયે હોં તો **"બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ"** પઢ્હે.

(અબૂ દાઉદ ૨/૧૭૩)

(૧૪) ખાના સબ મિલકર ખાએં ઉસમેં બરકત હોતી હૈ.

(અબૂ દાઉદ ૨/૧૭૨)

(૧૫) ખાનેકી મજલિસમેં જો શખ્સ બુઝુર્ગ ઔર બડા હો ઉસસે ખાના પેહલે શુરૂ કરાના ચાહિયે. (બુખારી ૨/૮૪૦)

(૧૬) બરતનકે દરમિયાનમેંસે ન ખાએં. ક્યૂંકે દરમિયાનમેં બરકત નાઝિલ હોતી હૈ. (તિરમિઝી ૨/૩)

(૧૭) ટેક લગાકર ન ખાએં. (બુખારી ૨/૮૧૨)

ગરમ ગરમ ખાના ન ખાએં ઔર ખાનેકો સૂંઘે ભી નહીં.

(શામી ૫/૨૧૯)

ખાના ચુપચાપ ન ખાએં. ઈસ લિયે કે ચુપચાપ ખાના મજૂસિયોંકી આદત હૈ. (ગમકી ઔર બીમારીકી બાતેં ભી ન કરેં) બલ્કે દીનકી બાતેં ઔર અલ્લાહકા ઝિક્ર કરતે હુએ ખાના ખાએં. (શામી ૫/૨૧૯)

(૧૮) ખાના ખાતે વક્ત ખાનેમેં ઐબ ન નિકાલેં.

(બુખારી ૨/૮૧૪)

(૧૯) હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી

તવાઝોઅમેંસે એક યે ભી હૈ કે આપ ખાનેમેં કભી ઐબ ન બતાતે થે, અગર ચાહા તો ખા લિયા વરના છોડ દિયા. ઔર યે કભી નહીં ફરમાયા કે યે ખાના બુરા હૈ યા ખટ્ટા હૈ યા નમક ઝિયાદહ હૈ યા કમ હૈ યા શોરબા ઘાડા હૈ યા પતલા હૈ. ઐસી બાતેં કભી નહીં ફરમાઈ. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૦૯)

(૨૦) અગર કિસીકે સાથ ખાને બૈઠે હોં તો સબકે અખીરમેં ઉઠેં. ક્યૂંકે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જબ કિસી મજમામેં ખાના ખાતે તો સબસે અખીરમેં આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) હી ઉઠતે થે.

(ઈબ્ને માજા ૨૩૭)

(૨૧) બાઝ આદમી દેર તક ખાનેકે આદી હોતે હૈં તો વો જબ દૂસરોંકો ઉઠતા હુવા દેખતે હૈં તો શરમકી વજહસે ખૂદ ભી ઉઠ જાતે હૈં. ઈસી વજહસે ઐસે લોગોંકા લિહાઝ રખતે હુએ આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) થોડા થોડા ખાતે રેહતે. (ઈબ્ને માજા ૨૩૭)

(૨૨) ખાનેકે બાદ બરતનકો સાફ કર લેં. યાની અચ્છી તરહસે ચાટ લેં. યે બરતન ઉસકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરતા હૈ, ઔર ઉસકે લિયે દુઆ ભી કરતા હૈ કે યા અલ્લાહ તૂ ઉસકો જહન્નમકી આગસે આઝાદ કર જૈસાકે ઉસને મુઝકો શૈતાનસે

આઝાદ કિયા. (શૈતાનસે આઝાદ કરનેકા મતલબ યે હૈ કે જો ખાના બરતનમેં છોડ દિયા જાતા હૈ વો શૈતાન ખા જાતા હૈ, ઈસ લિયે બરતન ઉસ આદમીકે લિયે દુઆ કરતા હૈ જો ઉસકો સાફ કરતા હૈ). (શામી ૫/૨૧૬)

(૨૩) ખાનેકે બાદ યે દુઆ **"અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વજઅલના મિનલ્ મુસ્લિમીન"** પઢે. (તિરમિઝી ૨/૧૮૪)

(૨૪) અગર કિસીકે યહાં દઅવત હો તો યે દુઆ **"અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ્ મન્ અત્અમની વસ્કિ મન્ સકાની"** પઢે. (મુસ્લિમ ૨/૧૮૪)

(૨૫) ખાનેકે બાદ હાથ ધોનેસે પેહલે અપની ઉંગલિયોંકો ચાટ લેં. (પેહલે બીચકી ઉંગલી, ઉસકે બાદ શહાદતકી, ઉસકે બાદ અંગૂઠા ચાટે) (બુખારી ૨/૮૨૦)

(૨૬) ખાના ખાનેકે બાદ હાથ ધોએં ઔર કુલ્લી કરેં. (ઈબ્ને માજા ૨૩૫)

(૨૭) હાથ ધોકર હાથોંકો અપને ચેહરે ઔર સર પર મલેં. આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) હાથ ધોકર હાથોંકી તરી કો ચેહરા ઔર સર મુબારક પર મલકર ખુશ્ક ફરમાતે થે. (બુખારી શરીફ ૨/૮૨૦)

(૨૮) ખાનેકે બાદ ફૌરન પાની ન પીએ.

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ખાનેકે બાદ પાની નહીં પીતે થે. ક્યૂંકે ખાના હઝમ હોનેકે લિયે નુકસાનકી ચીઝ હૈ. જબ તક ખાના હઝમકે કરીબ ન હો પાની ન પીના ચાહિયે (તકરીબન આધા ઘંટા).

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૧૫, મદારિજુન્નુબુવ્વહ)

પીનેકી સુન્નતેં

(૧) દાહને હાથસે પીએ. ક્યૂંકે બાએં હાથસે શૈતાન પીતા હૈ. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૧૭૧)

(૨) બૈઠકર પીએ. ક્યૂંકે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ખડે હોકર પીનેસે મના ફરમાયા હૈ.

(મુસ્લિમ ૨/૧૭૩)

(૩) તીન સાંસસે પીએ, ઔર તીનોં મરતબા બરતનકો મુંહસે અલગ કરે. (બુખારી ૧/૨૭)

(૪) "બિસ્મિલ્લાહ" પઢકર પીએ.

(ખસાઈલે મુસ્તફા ૧૦૬)

(૫) પાનીકો ચૂસ ચૂસકર પીએ ગટગટ કરકે ન પીએ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૧૭)

(૬) દેખકર પીએ તાકે કોઈ તકલીફ દેનેવાલી ચીઝેં હોં તો માલૂમ હો જાએ.

(૭) સર ઢાંક કર પીએ.

(૮) પીનેકે બાદ "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" કહે.

(ખસાઈલે મુસ્તફા ૧૦૬)

અલબત્તા કિસી ખાસ વજહસે ખડે હોકર પીના ભી આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) સે સાબિત હૈ.

દો તરહકે પાનીકો ખડે હોકર પીના સુન્નત હૈ :-

[૧] વુઝૂકા બચા હુવા પાની. જૈસે એક રિવાયતમેં હૈ કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) વુઝૂકા બચા હુવા પાની ખડે હોકર પીતે થે. (બુખારી ૨/૮૪૦)

અલ્લામા શામી (રહ.) ને બાઝ બુઝુર્ગોંસે વુઝૂકા બચા હુવા પાની ખડે હોકર પીનેકો બીમારિયોંસે શિફાકે લિયે મુજર્રબ ઈલાજ નકલ કિયા હૈ. (શામી ૧/૮૮)

[૨] ઝમઝમકા પાની. જૈસે એક રિવાયતમેં હૈ આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ઝમઝમકા પાની ઉસકે એ'ઝાઝમેં ખડે હોકર પીતે થે. (બુખારી ૨/૮૪૦)

ઝમઝમકા પાની પીએ તો પીનેસે પેહલેસે દુઆ પઢે **"અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ઈલ્મન નાફિઆ, વ રિઝ્કંવ્ વાસિઆ, વ શિફાઅમ મિન કુલ્લિ દાઅ"** (હિસ્ને હસીન ૧૮૯)

અગર દૂધ પીએ તો દૂધ પીનેકે બાદ યે દુઆ પઢ્હે.
"અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફીહિ વ ઝિદના મિન્હુ"

(તિરમિઝી ૨/૧૮૩)

સોનેકી સુન્નતેં ઔર આદાબ

(૧) જબ સોનેકા ઈરાદા કરે તો વુઝૂ કર લે. વુઝૂકે સાથ સોના સુન્નત હૈ. (બુખારી ૨/૯૩૪)

વુઝૂકે સાથ સોનેકે બાદ મૌત આ ગઈ તો શહાદતકા મરતબા મિલેગા. (અહકામે મય્યિત ૧૧૧)

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ રાતકો વુઝૂકે સાથ સોતા હૈ તો ફરિશ્તા ઉસકે જિસ્મકે સાથ લગકર રાત ગુઝારતા હૈ, જબ ભી વો શખ્સ નીંદસે જાગતા હૈ તો ફરિશ્તા ઉસે દુઆ દેતા હૈ કે યા અલ્લાહ! અપને ઈસ બંદેકી મગફિરત ફરમા દીજિયે. ઈસ લિયે કે યે શખ્સ વુઝૂકે સાથ સોયા હૈ.

(મુન્તખબ અહાદીસ ૩૯૭)

(૨) સોનેસે પેહલે કપડે બદલકર સોના ભી સુન્નત હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૯૯)

(૩) જબ બિસ્તર પર આવે તો અપને કપડેકે કોનેસે તીન મરતબા બિસ્તરકો ઝાડ લે. (બુખારી ૨/૯૩૫)

ઈસ લિયે કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે સોનેવાલેકો માલૂમ નહી હૈ કે ઉસકી ગૈર મૌજૂદગીમેં બિસ્તર પર કુછ આ ગયા હો. યાની સાંપ-બિચ્છૂ વગૈરહ તકલીફ દેનેવાલા જાનવર ઘુસ ગયા હો.

(બુખારી ૨/૯૩૫)

(૪) તહજ્જુદમેં ઉઠનેકી નિય્યત કરકે સોના સુન્નત હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૪૮૬)

(૫) દોનોં આંખોંમેં તીન તીન મરતબા સુરમા લગાકર સોના સુન્નત હૈ. (ખસાઈલે મુસ્તફા ૮૬)

(૬) સોનેસે પેહલે મિસ્વાક કરના સુન્નત હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૬)

(૭) સોનેસે પેહલે સાત ચીઝોંકો અપને સરહાને રખના સુન્નત હૈ. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮)

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) સફરમેં હોતે યા હઝરમેં હોતે, હમેશા સોતે વક્ત આપકે સરહાને સાત ચીઝેં મૌજૂદ રેહતી થીં. (૧) તેલકી શીશી, (૨) કંઘા, (૩) સુરમાદાની,

(૪) કેંચી, (૫) મિસ્વાક, (૬) આઈના, (૭) એક લકડી છોટીસી જો સરકે ખુજાનેમેં કામ આતી થી.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮)

(૮) સોનેસે પેહલે તસ્બીહે ફાતિમા (૩૩ બાર "સુબ્હાનલ્લાહ" ૩૩ બાર "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" ૩૪ બાર "અલ્લાહુ અકબર") પળ્હના ભી સુન્નત હૈ.

(બુખારી ૨/૯૩૫)

(૯) સોનેસે પેહલે કોઈ ભી એક સૂરત પળ્હકર સોએ, ઈસકા બહોત બડા ફાઈદા હૈ, જૈસે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો મુસલમાન બિસ્તર પર જાકર કુરઆન શરીફકી કોઈ ભી સૂરત પળ્હ લેતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હિફાઝત કે લિયે એક ફરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતે હૈં. વો ફરિશ્તા ઉસકે જાગને તક ઉસકી હિફાઝત કરતા રહેતા હૈ. (મુન્તખબ અહાદીસ ૩૧૩)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે જબ આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) રાતકો બિસ્તર પર લેટતે તો દોનોં હાથોંકો દુઆ માંગનેકી તરહ મિલાકર સૂરએ ઈખ્લાસ યાની "કુલ હુવલ્લાહુ અહદ" ઔર સૂરએ ફલક ઔર સૂરએ નાસ પળ્હકર હાથોં પર દમ ફરમાતે, ફિર જહાં તક હાથ જાતા

સરસે પૈર તક ફેર લેતે, સરસે શુરૂ કરતે, ફિર મુંહ પર, ફિર બદનકે અગલે હિસ્સે પર, ફિર બદનકે બાકી હિસ્સે પર, ઔર યે અમલ તીન મરતબા કરતે. (બુખારી શરીફ ૨/૭૫૦)

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જબ તક **"અલિફ લામ મીમ સજદહ"** જો ૨૧ વે પારહમેં હૈ ઔર સૂરએ **"તબારક"** જો ૨૯ વે પારહમેં હૈ, યે દો સૂરતેં ન પઢ લેતે થે ઉસ વક્ત તક સોતે નહીં થે. (તિરમિઝી ૨/૧૭૬)

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા ઈરશાદ હૈ કે જો શખ્સ અપને બિસ્તર પર જાનેકે વક્ત યે દુઆ તીન મરતબા પઢે **"અસ્તગફિરૂલ્લાહલ્લઝી લાઈલાહ ઈલ્લા હુવલ્ હય્યુલ્ કય્યૂમુ વ અતૂબુ ઈલયહ"** તો ઉસકે તમામ ગુનાહ માફ કર દિયે જાએંગે ચાહે વો ગુનાહ સમંદરકે જાગકે બરાબર ક્યૂં ન હોં, ચાહે વો ગુનાહ દરખ્તકે પત્તોંકે બરાબર ક્યૂં ન હોં, ચાહે વો ગુનાહ રેતકે બરાબર ક્યૂં ન હોં, ચાહે વો ગુનાહ દુનિયાકે દિનોંકે બરાબર ક્યૂં ન હોં સબ ગુનાહ માફ કર દિયે જાએંગે. (તિરમિઝી ૨/૧૭૫)

(૧૦) જબ સોએ તો સોનેકી દુઆ પઢકર સોએ **"અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિક અમૂતુ વ અહ્યા"**

(બુખારી ૨/૯૩૪)

(૧૧) જબ બિસ્તર પર સોનેકા ઈરાદા કરે તો દાહના હાથ દાહને ગાલકે નીચે રખકર દાહની કરવટ પર સો જાએ યે સુન્નત હૈ. (બુખારી ૨/૯૩૪)

● સોતેમેં કોઈ અચ્છા ખ્વાબ દેખે ઔર આંખ ખુલ જાએ તો "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" કહે ઔર ઉન લોગોંસે બયાન કરે જો હમસે મુહબ્બત રખતે હોં તાકે અચ્છી તાબીર દેં.

(મુસ્લિમ ૨/૨૪૧)

● ઔર જબ બુરા ખ્વાબ દેખે તો અપની બાઈ જાનિબ તીન મરતબા થુતકાર દે ઔર તીન મરતબા "અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ" પળ્હે ઔર કરવટ બદલ દે. ઔર કિસીસે ખ્વાબકા ઝિક્ર ન કરે તાકે વો ખ્વાબ કોઈ નુકસાન ન પહોંચાએ.

(મુસ્લિમ ૨/૨૪૧, બુખારી, અબૂ દાઉદ)

● અગર મસ્જિદમેં સોએ હોં ઔર કોઈ હાજત પેશ આએ તો અકેલા ન જાએ બલ્કે કિસી સાથીકો સાથ લેકર જાએ. ઔર અગર ગુસલકી હાજત પેશ આ જાએ તો કિસીકો ઉઠાકર ફૌરન મસ્જિદસે નિકલ જાએ ઔર ઉસી સાથીકે ઝરીએ જરૂરતકી ચીઝેં બાહિર મંગા લે.

જબ નીંદસે ઉઠે તો ચાર ચીઝોંકા એહતિમામ કરે,

(૧) નીંદસે ઉઠતે હી દોનોં હાથોંસે ચેહરે ઔર

આંખોંકો મલે તાકે નીંદકા ખુમાર યાની ઘૈન દૂર હો જાએ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૪૭૮)

(૨) જાગનેકે બાદ જબ આંખ ખુલે તો તીન બાર "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" કહે ઔર કલિમએ તય્યિબહ પળ્હે.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૪૭૮)

(૩) સોકર ઉઠનેકી દુઆ પળ્હે "અલ્હમ્દુલિલ્લા હિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમાતના વ ઈલૈહિન્નુશૂર"

(બુખારી ૨/૯૩૪)

(૪) જબ ભી સોકર ઉઠે તો પેહલે મિસ્વાક કર લે, યે સુન્નત હૈ.

(અબૂ દાઉદ ૧/૮)

તહજ્જુદકી નમાઝકા વક્ત કબસે શુરૂ હોતા હૈ?

તહજ્જુદકી નમાઝકા વક્ત ઈશાકી નમાઝકે બાદસે શુરૂ હો જાતા હૈ. અગર કિસીકો તહજ્જુદકે વક્ત આંખ ન ખુલતી હો તો ઈશાકી નમાઝકે બાદ દો યા ચાર રકઆત નફલ નમાઝ તહજ્જુદકી નિય્યતસે પળ્હ લે તો યે તહજ્જુદ માની જાએગી.

(મુન્તખબ અહાદીષ ૨૦૧)

તહજ્જુદ કિસ વક્ત પળ્હના સુન્નત હૈ?

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા મામૂલ આધી રાતસે તિહાઈ રાત તક કિસી ભી વક્તમેં તહજ્જુદ પળ્હનેકા થા. (બુખારી ૧/૧૫૪)

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે પૂછા ગયા કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) તહજ્જુદ કબ પળ્હતે થે? ઉનહોંને ફરમાયા કે શુરૂ રાતમેં સો જાતે ઔર ફિર આધી રાતકે બાદ નમાઝ પળ્હતે ઔર નમાઝસે ફારિગ હોકર ફિર બિસ્તર પર લેટ જાતે, ફિર જબ મોઅઝ્ઝિન અઝાન દેતા તો ફૌરન ઉઠ જાતે ઔર નમાઝકે લિયે તશરીફ લે જાતે.

(બુખારી ૧/૧૫૪)

બૈતુલખલા (સંડાસ) મેં જાનેકી સુન્નતેં ઔર આદાબ

- બૈતુલખલામેં સર ઢાંકકર દાખિલ હો.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ-૧૮૨)

- બૈતુલખલામેં દાખિલ હોનેસે પેહલે યે દુઆ પળ્હ

લે. **"બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિ-ક મિનલ્ ખુબુષિ વલ ખબાઈષ"** (બુખારી ૨/૯૩૬)

● બૈતુલખલા જાનેસે પેહલે અંગૂઠી યા કિસી ચીઝ પર અલ્લાહકા નામ, યા કુરઆને પાક યા હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા નામ મુબારક લિખ્ખા હુવા હો ઔર દિખાઈ દેતા હો તો ઉસકો ઉતારકર બાહિર છોડકર જાએ. (અબૂદાઊદ ૧/૪)

● બૈતુલખલામેં દાખિલ હોતે વક્ત પેહલે બાયાં કદમ અંદર રખ્ખે ઔર કદમચે પર દાહના પૈર પેહલે રખ્ખે. ઔર જબ ઉતરે તો પેહલે બાયાં પૈર નીચે રખ્ખે. (ઝાદુલ મઆદ)

● જબ ઈસ્તિન્જા કે લિયે સતર ખોલે તો જિતના જમીનસે કરીબ હોકર ખોલ સકે ઉતના બેહતર હૈ. (તિરમિઝી ૧/૧૦)

● ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત કિબ્લાકી તરફ ન ચેહરા કરે, ન પીઠ કરે. (બુખારી ૧/૨૬)

● ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત સખ્ત જરૂરતકે બગૈર બાત ન કરે. (અબૂ દાઊદ ૧/૩)

● ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત ઉઝવે ખાસ (શરમગાહ) કો દાહના હાથ ન લગાએ. અગર પાક કરનેકે લિયે જરૂરત હો

તો બાયાં હાથ ઈસ્તેમાલ કરે. (બુખારી ૧/૨૭)

● પેશાબ, પાખાનાકે છીંટોંસે ખૂબ બચે, અક્સર અઝાબે કબ્ર ઈનકે છીંટોંસે ન બચનેકી વજહસે હોતા હૈ. (અબૂ દાઉદ ૧/૪)

● ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત બાએં પૈર પર ઝિયાદહ ઝોર દેકર બૈઠે તાકે સહૂલતસે ફરાગત હાસિલ હો જાએ.

● બૈતુલખલામેં ન નાક સાફ કરે ઔર ન થૂંકે.

● બૈઠકર પેશાબ કરે, ખડે ખડે પેશાબ ન કરે. (તિરમિઝી ૧/૩)

● પેશાબ કરનેકે લિયે નરમ જગહ તલાશ કરે તાકે છીંટેં ન ઉડેં. (તિરમિઝી ૧/૫)

● ગુસલખાનામેં પેશાબ ન કરે ઉસસે અક્સર વસ્વસે પૈદા હોતે હૈં. (તિરમિઝી ૧/૫)

● પેશાબ-પાખાના ઐસી જગહ ન કરે જહાં લોગોંકે ચલનેકા રાસ્તા હો, ઔર ઐસે સાયેમેં ભી ન કરે જિસ સાયેકે નીચે લોગોંકી બૈઠનેકી જગહ હો. (અબૂ દાઉદ ૧/૫)

● જબ બૈતુલખલાસે નિકલે તો પેહલે દાહના પૈર બાહિર નિકાલે, ફિર બાયાં પૈર.

● બૈતુલખલાસે નિકલનેકે બાદ યે દુઆ પઢે

"ગુફરાનક અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અઝ્હબ અન્નિલ અઝા વ આફાની" (ઈબ્ને માજા ૧/૨૬)

નાખુન, મૂંછ, નાફકે નીચેકે બાલ ઔર બગલકે બાલોંકો કબ સાફ કરે?

અફઝલ યે હૈ કે હર હફતા ખુસૂસન જુમ્આ કે દિન સફાઈ હાસિલ કરે, યાની નાખુન, મૂંછ દુરૂસ્ત કરે ઔર નાફ કે નીચેકે ઔર બગલકે બાલોંકી સફાઈકે બાદ ગુસલ કરે, નાફકે નીચે ઔર બગલકે બાલોંકી સફાઈ હર હફતા ન કર સકે તો ૧૫ દિનમેં કરે, ઔર આખરી મુદ્દત ૪૦ દિન કી હૈ, ૪૦ દિન ગુઝર જાએં ઔર બાલોંકી સફાઈ હાસિલ ન કરે તો સખ્ત ગુનેહગાર હોગા. (શામી ૫/૨૬૧, ફતાવા રહીમિયા ૨/૨૩૯)

નાખુન કાટનેકા બયાન

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા. નાખુન કાટના પેહલે અંબિયાકી સુન્નતોંમેંસે હૈ.

(બુખારી ૨/૮૭૫)

નાખુન કબ કાટના સુન્નત હૈ?

નાખુન હર જુમ્આકે દિન કાટના સુન્નત હૈ.

(શામી ૫/૨૬૦)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જુમ્આકે દિન જુમ્આકી નમાઝકે લિયે જાનેસે પેહલે અપની મૂછોંકો ઔર અપને નાખુનકો કાટતે થે. (શામી ૫/૨૬૦)

જો શખ્સ જુમ્આકે દિન નાખુન કાટે, અગલે જુમ્આ તક ઔર તીન દિન ઝિયાદા યાની ૧૦ દિન તક અલ્લાહ તઆલા બલાઓંસે ઉસકો પનાહ દેંગે. (શામી ૫/૨૬૦)

નાખુન કાટનેકા કોઈ સુન્નત તરીકા નહીં હૈ જિસ તરહ ભી નાખુન કાટેં સુન્નત અદા હો જાએગી

નાખુન કાટનેકા અફઝલ ઔર બેહતર તરીકા

દાહને હાથકી શહાદતવાલી ઉન્ગલીસે શુરૂ કરેં ઔર

છુન્ગલી તક, ફિર બાએં હાથકી છુન્ગલી સે બાએં હાથકે અંગૂઠે તક, ફિર આખિરમેં દાહને હાથકે અંગૂઠેકા નાખુન કાટેં. ઔર દાહને પાંવકી છુન્ગલીસે શુરૂ કરકે અંગૂઠે તક ફિર બાએં પાંવકે અંગૂઠેસે છુન્ગલી તક તરતીબવાર નાખુન કાટના ચાહિયે.

(શામી : જિ. ૫, સ. ૨૬૦)

યે તરીકા નાખુન કાટનેકા શામીમેં લિખ્ખા હૈ લેકિન ઈસ તરીકાકે નીચે અલ્લામા શામી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે હાફિઝ ઈબ્ને હજર અસ્કલાની (રહ.) ઔર અલ્લામા દકીકુલ ઈદ ફરમાતે હૈં કે નાખુન તરાશનેમેં કોઈ ખાસ કૈફિયત ઔર કિસી દિનકી તઅયીન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે મન્કૂલ ઔર સાબિત નહીં હૈ લિહાઝા ઉપર લિખ્ખે હુએ તરીકેકો મુસ્તહબ હોનેકા એ'તિકાદ જાઈઝ નહીં.

(શામી : જિ. ૫, સ. ૨૬૦)

નાખુન કાટનેકી તરતીબકા કોઈ સુબૂત નહીં હૈ, ઈસ બારેમેં જિતની રિવાયાત મન્કૂલ હૈં સબ બેઅસલ હૈં.

(અહસનુલ ફતાવા : જિ. ૯, સ. ૮૨, બહવાલા ફત્હુલ મઈન : જિ. ૩, સ. ૪૧૦)

ઈસી તરહ બુખારી શરીફકી દૂસરી જિલ્દ સફા ૮૭૫ કે હાશિયામેં લિખ્ખા હૈ કે ઉન્ગલિયોંકી તરતીબકે બારેમેં કિસી

ભી અહાદીસમેં કોઈ ભી તરતીબ સાબિત નહીં હૈ.

(હાશિયા બુખારી શરીફ જિ. ૨, સ. ૮૭૫)

ઈસી તરહ મુહદ્દિસે કબીર હઝરત મૌલાના ખલીલ અહમદ સાહબ સહારનપુરી (રહ.) ને અબૂ દાઉદકી શરહ બઝલુલ મજહૂદ (જિલ્દ પેહલી સફા ૩૩ પર)

બુખારી શરીફકી શરહ ફત્હુલ બારીકે મુસન્નિફ હાફિઝ ઈબ્ને હજર અસ્કલાની ઔર અલ્લામા દકીકુલ ઈદ (રહ.) કે હવાલેસે લિખ્ખા હૈ કે નાખુન તરાશનેમેં કોઈ ખાસ તરીકા (જો મશ્હૂર હો ગયા હૈ) વો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે મન્કૂલ ઔર સાબિત નહીં હૈ, લિહાઝા ઈસ તરીકાકો મુસ્તહબ હોનેકા એ'તિકાદ જાઈઝ નહીં.

(બઝલુલ મજહૂદ શરહે અબૂ દાઉદ : જિ. ૧, સ. ૩૩)

ઈસી તરહ હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મુજદ્દિદુલ મિલ્લત મૌલાના અશરફઅલી થાનવી (રહ.) ને બેહિશ્તી ઝેવરકે જિલ્દ-૧૧, સ. ૧૧૬ પર લિખ્ખા હૈ કે (યે તરીકા જો ઉપર લિખ્ખા ગયા હૈ) વો તરતીબ બેહતર ઔર ઔલા હૈ ઉસકે ખિલાફ ભી દુરૂસ્ત હૈ.

(બેહિશ્તી ઝેવર : જિ. ૧૧, સ. ૧૧૬)

નાખુન ઔર બાલોંકે મુતઅલ્લિક કુછ જરૂરી બાતેં

(૧) હાલતે જનાબતમેં યાની નાપાકીકી હાલતમેં બાલ બનાના ઔર નાખુન કાટના વગૈરહ મકરૂહ હૈ.

(અહસનુલ ફતાવા : જિ. ૨, સ. ૩૮)

(૨) નાખુનકા દાંતોંસે કાટના મકરૂહ હૈ ઉસસે બર્સ (કોઢ) કી બીમારી હોતી હૈ.

(૩) કટે હુએ નાખુન ઔર બાલોંકો દફન કર દેના ચાહિયે, અગર દફન ન કરે તો કિસી મહેફૂઝ જગહ ડાલ દે યે ભી જાઈઝ હૈ મગર નાપાક જગહ ન ડાલે, ઉસસે બીમાર હો જાનેકા અંદેશા હૈ. (બેહિશ્તી ઝેવર : જિ.૧૧, સ. ૧૧૬, બહવાલા ફતાવા હિન્દિયા : જિ. ૪, સ. ૨૩૯, રદ્દુલ મુખ્તાર જિ. ૫, સ. ૩૯૯)

બગલકે બાલ સાફ કરનેકા તરીકા

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે બગલકે બાલોંકો ઉખાડના પેહલે અંબિયાકી સુન્નતોંમેંસે હૈ.

(બુખારી ૨/૮૭૫)

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ભી બગલકે બાલ ઉખાડતે થે, યેહી સુન્નત હૈ, લેકિન અગર કિસીકો ઉખાડનેમેં ઝિયાદા તકલીફ હોતી હો તો મુંડાના ભી કાફી હૈ. ઉસસે ભી સુન્નત અદા કરનેવાલા સમઝા જાએગા.

(હાશિયા બુખારી ૨/૮૭૫)

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને બગલકે બાલ સાફ કરનેકી આખરી હદ ૪૦ દિન કરાર દિયે હૈં. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૧૨૯)

ઈસી વજહસે ૪૦ દિનસે ઝિયાદા હો જાએગા ઔર સાફ નહી કરેગા તો ગુનેહગાર હોગા.

નાકકે નીચેકે બાલ સાફ કરનેકા તરીકા

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે નાકકે નીચેકે બાલ સાફ કરના પેહલે અંબિયાકી સુન્નતોંમેંસે હૈ.

(બુખારી ૨/૮૭૫)

બાઝ અહાદીસમેં આયા હૈ કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) નાકકે નીચેકે બાલોંકો મુંડતે થે (ઉસ્તરાસે સાફ કરતે થે) ઔર બાઝ અહાદીસમેં આયા હૈ કે નૂરહ કા ભી

ઈસ્તેમાલ કરતે થે. (નૂરહ યાની ઉસ ઝમાનેમેં એક કિસમકા પાવડર હોતા થા જો બાલોંકો સાફ કર દેતા થા. જૈસે હમારે જમાનેમેં પાવડર યા મલમ યા સાબુ મિલતે હૈં, ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે ઉસકા ભી ઈસ્તેમાલ કરના જાઈઝ હૈ લેકિન મર્દોંકે લિયે મુંડના અફઝલ હૈ). (અસરે હાઝિરકે પેચીદા મસાઈલ ઔર ઉસકા હલ ૨/૪૧૭, બહવાલા મુસ્લિમ ૧/૧૨૯, દુર્રે મુખ્તાર ૨/૪૧, ફત્હુલ બારી ૧૦/૩૪૪)

હઝરત અનાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને હમારે લિયે નાફકે નીચેકે બાલોંકો સાફ કરનેકી આખરી હદ ૪૦ દિન કરાર દિયે થે.

(મુસ્લિમ ૧/૧૨૯)

ઈસી વજહસે ૪૦ દિનસે ઝિયાદા હો જાએગા ઔર સાફ નહી કરેગા તો ગુનેહગાર હોગા.

મૂછેં કાટનેકા તરીકા

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કા ઈરશાદ હૈ કે મૂછેં તરશવાના પેહલે અંબિયાકી સુન્નતોંમેંસે હૈ.

(બુખારી ૨/૮૭૪)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) મૂછેં તરાશતે થે.

(ઝાદુલ મઆદ)

અકસર ઉલમાકી તહકીક યે હૈ કે મૂછોંકા કતરના સુન્નત હૈ. લેકિન કતરનેમેં ઐસા મુબાલગા હો કે મુંડનેકે કરીબ હો જાવે. (ખસાઈલે નબવી)

(મુબાલગા કરનેસે યે મુરાદ હૈ કે ખાલ નઝર આને લગે)

જૈસે ઈમામ બુખારી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) મૂછેં ઈતની કતરતે થે કે ખાલ નઝર આને લગતી થી. (બુખારી ૨/૮૭૪)

સરમેં તેલ ડાલનેકા સુન્નત તરીકા

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) જબ સરમેં તેલ લગાનેકા ઈરાદા ફરમાતે તો પેહલે બાએં હાથકી હથેલીમેં તેલ રખતે ઔર પેહલે અબરૂમેં તેલ લગાતે, ફિર આંખોં પર, ફિર સરમેં તેલ લગાતે, સરમેં જબ તેલ લગાતે તો પેશાનીકી તરફસે શુરૂ ફરમાતે. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૨૯)

ઈસી તરહ જબ દાઢીમેં તેલ લગાતે તો પેહલે આંખોં

પર લગાતે ફિર દાઢીમેં લગાતે. દાઢીમેં જબ તેલ લગાતે તો દાઢીકે ઉસ હિસ્સાસે શુરૂ ફરમાતે જો ગરદનસે મિલા હુવા હૈ.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૩૦)

સુરમા કૈસા ઔર કિસ વક્ત લગાના સુન્નત હૈ

સોનેસે પેહલે સુરમા લગાના સુન્નત હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કે પાસ એક સુરમાદાની થી. ઉસસે સોતે વક્ત આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) હર આંખમેં તીન તીન મરતબા સુરમા ડાલા કરતે થે.

(ખસાઈલે મુસ્તફા ૮૬)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસકી દૂસરી રિવાયત યે હૈ કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ઈસમિદ સુરમા ડાલા કરતે થે. (ખસાઈલે મુસ્તફા ૮૬)

ઔર આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને દૂસરોંકો ભી ઈસકી તરગીબ દી હૈ.

જૈસે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે

હૈં કે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) ને ફરમાયા કે ઈસમિદ સુરમા જરૂર ડાલા કરો. યે નિગાહોંકો તેઝ કરતા હૈ ઔર પલકોંકો ભી ખૂબ ઉગાતા હૈ. (ખસાઈલે મુસ્તફા ૮૬)

ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે ઈસમિદકે અલાવા કોઈ ભી દૂસરા સુરમા ડાલેગા તો ભી સુન્નત અદા હો જાએગી.

(ખસાઈલે મુસ્તફા ૮૭)

ગુસલકે તીન ફરાઈઝ હૈં

(૧) કુલ્લી કરના. (ગરગરા કરના ફર્ઝ નહી હૈ સુન્નત હૈ).

(૨) નાકકી નરમ હડ્ડી તક પાની પહોંચાના.

(૩) સારે બદન પર ઈસ તરહ પાની બહાના કે એક બાલ બરાબર ભી ખુશ્ક (સુકા) ન રહે.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૯)

ગુસલકી પાંચ સુન્નતે હૈં

(૧) દોનોં હાથ ગટ્ટોં તક ધોના.

(૨) ઈસ્તિન્જા કરના (પેશાબ-પાખાનાકી જગહકો

ધોના) ઔર બદન પર નાપાકી લગી હો ઉસે ધોના.

(૩) નાપાકી દૂર કરનેકી નિય્યત કરના.

(૪) વુઝૂ કરના.

(૫) તમામ બદન પર તીન બાર પાની બહાના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૨૦)

ગુસલકે મકરૂહાત

(૧) ઝિયાદા પાની બહાના.

(૨) સતર ખુલા હોનેકી હાલતમેં બાત કરના.

(૩) સતર ખુલા હોનેકી હાલતમેં કિબ્લાકી તરફ મુંહ કરના.

(૪) સુન્નતકે ખિલાફ ગુસલ કરના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૩/૩૩)

જુમ્આકે દિનકે આ'માલ

જો શખ્સ જુમ્આકે દિન ૬ કામ કરે તો જિતને કદમ ચલકર મસ્જિદ આતા હૈ તો અલ્લાહ ઉસકે હર હર કદમ પર

એક એક સાલ રોઝેકા સવાબ ઔર એક એક સાલકી રાતોંકી ઈબાદતકા સવાબ અતા ફરમાતે હૈં.

(૧) જુમ્આકે દિન ખૂબ અચ્છી તરહ ગુસલ કરે.

(૨) બહોત સવેરે મસ્જિદ જાએ.

(૩) મસ્જિદ પૈદલ જાએ, સવારી પર ન જાએ.

(૪) ઈમામસે કરીબ હોકર બૈઠે.

(૫) જુમ્આકે ખુત્બાકો ધ્યાનસે સુને.

(૬) ખુત્બાકે દરમિયાન ખામોશ (ચુપચાપ) બૈઠે, કિસી કિસમકી બાત ન કરે. (અબૂ દાઉદ ૧/૫૦)

વુઝૂકે ફરાઈઝ ચાર હૈં

(૧) પેશાનીકે બાલોંસે લેકર ઠુડ્ડી (દાઢી) કે નીચે તક ઔર એક કાનકી લવ સે દૂસરે કાનકી લવ તક પૂરા મુંહ ધોના.

(૨) કોહનિયોં સમેત દોનોં હાથોંકો ધોના.

(૩) સરકે ચોથે હિસ્સેકા મસહ કરના.

(૪) દોનોં પાંવ ટખ્નોં સમેત ધોના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૬)

વુઝૂકી ૧૩ સુન્નતે હૈં

(૧) નિય્યત કરના.

(૨) બિસ્મિલ્લાહ પળ્હના.

(૩) દોનોં હાથ ગટ્ટોં તક ધોના.

(૪) મિસ્વાક કરના.

(૫) તીન બાર કુલ્લી કરના.

(૬) તીન બાર નાકમેં પાની ડાલના.

(૭) દાઢીકા ખિલાલ કરના.

(૮) હાથ પૈરકી ઉંગલિયોંકા ખિલાલ કરના.

(૯) હર ઉઝ્વકો તીન બાર ધોના.

(૧૦) એક બાર પૂરે સરકા મસહ કરના.

(૧૧) દોનોં કાનોંકા મસહ કરના.

(૧૨) તરતીબસે વુઝૂ કરના.

(૧૩) પૈ દર પૈ વુઝૂ કરના. (યાની એક ઉઝ્વ ખુશ્ક ન હોને પાએ ઔર દૂસરા ધો લે.)

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૭)

વુઝૂકે મકરૂહાત ચાર હૈં

(૧) નાપાક જગહ પર વુઝૂ કરના.

(૨) સીધે હાથસે નાક સાફ કરના.

(૩) વુઝૂ કરતે વક્ત દુનિયાકી બાતેં કરના.

(૪) સુન્નતકે ખિલાફ વુઝૂ કરના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૮)

વુઝૂ કરનેકા સુન્નત તરીકા

● વુઝૂ કરનેસે પેહલે નિય્યત કરે કે નમાઝકે લિયે વુઝૂ કરતા હૂં.

● વુઝૂ કરતે વક્ત કિબ્લા રૂખ કિસી ઊંચી જગહ બૈઠે તાકે પાનીકે છીંટે ન ઉડે.

● **"બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા·નિર્રહીમ"** પઢકર વુઝૂ શુરૂ કરે. બાઝ રિવાયાતમેં

"બિસ્મિલ્લાહિલ અઝીમ વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા દીનિલ ઈસ્લામ" ભી આયા હૈ.

● દોનોં હાથોંકો ગટ્ટોં તક તીન મરતબા ધોએ.

● મિસ્વાક કરે. અગર મિસ્વાક ન હો તો ઉંગલીસે દાંતોંકો મલે.

● તીન મરતબા કુલ્લી કરે, ઈસ તરહ કે પૂરે મુંહમેં પાની પહોંચ જાએ.

● તીન મરતબા નાકમેં પાની ચડાએ, ઔર બાએં હાથકી છોટી ઉંગલીસે નાક સાફ કરે,

● તીન મરતબા મુંહ ધોએ. (પેશાનીકે બાલોંસે લેકર ઠુડીકે નીચે તક ઔર એક કાનકી લવ સે દૂસરે કાનકી લવ તક પૂરા મુંહ ધોએ).

● ચેહરા ધોતે વક્ત દાઢીકા ખિલાલ કરે. દાઢીકે નીચેસે ઉંગલિયોંકો ડાલકર દાઢીકા ખિલાલ કરે)

● તીન મરતબા દાહના હાથ કોહની સમેત ધોએ.

● તીન મરતબા બાયાં હાથ કોહની સમેત ધોએ.

● ઔર એક હાથકી ઉંગલિયાં દૂસરે હાથકી ઉંગલિયોંમેં ડાલકર ખિલાલ કરે.

● એક મરતબા પૂરે સરકા મસહ કરે. ઔર સાથ હી દોનોં કાનોંકા ભી મસહ કરે, કાનકી અંદરકી તરફ શહાદતકી ઉંગલીસે ઔર કાનોંકે ઉપર અંગૂઠેસે મસહ કરે. ફિર ઉંગલિયોંકી પુશ્તકી તરફસે ગરદનકા મસહ કરે. (કાન

ઔર ગરદનકે મસહકે લિયે નયા પાની લેનેકી જરૂરત નહીં. સરકે મસહસે જો બચા હુવા પાની હાથોંમેં લગા હૈ વોહી કાફી હૈ.)

● દાહના પાંવ તીન મરતબા ટખનોં સમેત ધોએ.

● બાયાં પાંવ તીન મરતબા ટખનોં સમેત ધોએ.

● બાએં હાથકી છોટી ઉંગલીસે દોનોં પૈરકી ઉંગલિયોંમેં ખિલાલ કરે.

દાહને પૈંરકી દાહની છોટી ઉંગલીસે શુરૂ કરે ઔર બાએં પૈરકી છોટી ઉંગલી પર ખતમ કરે.

(બેહિશ્તી ઝેવર ૧/૫૨)

વુઝૂ તોડનેવાલી આઠ ચીઝેં હૈં

(૧) બેહોશ હો જાના.

(૨) મજનૂન (પાગલ) હો જાના.

(૩) મુંહ ભરકે કય (ઉલટી) કરના.

(૪) નમાઝમેં ખિલખિલાકર હંસના.

(૫) ટેક લગાકર સોના.

(૬) બદનસે ખૂન યા પીપકા નિકલકર બેહ જાના.

(૭) પીછેકી રાહસે હવાકા નિકલના.

(૮) આગે યા પીછેકી રાહસે કિસી ભી ચીઝકા નિકલના. (તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૮)

મિસ્વાક કે ફઝાઈલ

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, જો નમાઝ મિસ્વાક કરકે પઢી જાએ વોહ ઉસ નમાઝસે જો બગૈર મિસ્વાક પઢી જાએ સત્તર (૭૦) દરજા અફઝલ હૈ.

(મુસ્લિમ શરીફ)

મિસ્વાક કૈસી હોની ચાહિયે?

(૧) મિસ્વાક એક બાલિશ્તસે ઝિયાદા લંબી ન હો. ઔર ઉંગલીસે ઝિયાદા મોટી (જાડી) ન હો.

(ઉમ્દતુલ ફિકહ ૧/૧૫૩)

(૨) કમ અઝ કમ તીન મરતબા મિસ્વાક કરની ચાહિયે ઔર હર મરતબા પાનીમેં ભિગોની ચાહિયે.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૫)

(૩) અગર ઉંગલીસે મિસ્વાક કરના હો તો ઈસકા

તરીકા યે હૈ કે મુંહ કી દાઈ જાનિબ ઉપર નીચે અંગૂઠેસે સાફ કરે ઔર ઈસી તરહ બાઈ જાનિબ શહાદતકી ઉંગલીસે કરે.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૫)

મિસ્વાક પકડનેકા તરીકા

છોટી ઉંગલી મિસ્વાકકે નીચેકી તરફ ઔર અંગૂઠા મિસ્વાકકે સરકે નીચે ઔર બાકી ઉંગલિયાં મિસ્વાકકે ઉપર હોની ચાહિયે. (ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૫, શામી)

૧૯ જગહ મિસ્વાક કરના સુન્નત/મુસ્તહબ હૈ

(૧) સોનેકે બાદ ઉઠને પર.

(૨) વુઝૂ કરતે વક્ત.

(૩) કુરઆન શરીફકી તિલાવતકે લિયે.

(૪) હદીસ શરીફ પઢને પઢાનેકે લિયે.

(૫) મુંહમેં બદબૂ હો જાનેકે વક્ત યા દાંતોંકા રંગ બદલ જાને પર.

(૬) નમાઝમેં ખડે હોનેકે વક્ત અગર વુઝૂ ઔર નમાઝમેં ઝિયાદા ફાસલા હો ગયા હો.

(૭) ઝિક્ર કરનેસે પેહલે.

(૮) બયતુલ્લાહ યા હતીમમેં દાખિલ હોનેકે વક્ત.

(૯) અપને ઘરમેં દાખિલ હોનેકે બાદ.

(૧૦) બીવીકે સાથ મિલનેસે પેહલે.

(૧૧) કિસી ભી મજલિસે ખૈરમેં જાનેસે પેહલે.

(૧૨) ભૂખ, પ્યાસ લગનેકે વક્ત.

(૧૩) મૌતકે આસાર પૈદા હો જાનેસે પેહલે.

(૧૪) સેહરીકે વક્ત.

(૧૫) ખાના ખાનેસે પેહલે.

(૧૬) સફરમેં જાનેસે પેહલે.

(૧૭) સફરસે આનેકે બાદ

(૧૮) સોનેસે પેહલે.

(ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ ૧૮૬ - બહવાલા અત્તરગીબ વત્તરહીબ)

(૧૯) ખાનેકે બાદ.

(આપકે મસાઈલ ઔર ઉનકા હલ ૨/૩૪)

નમાઝકે બાહિરકે સાત ફરાઈઝ હૈં

(૧) જગહકા પાક હોના.

(૨) બદનકા પાક હોના.

(૩) કપડોંકા પાક હોના.

(૪) સતરકા છુપાના.

(૫) નમાઝકા વક્ત હોના.

(૬) કિબ્લાકી તરફ મુંહ કરના.

(૭) નમાઝકી નિય્યત કરના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૨/૧૪)

નમાઝકે અંદરકે છ ફરાઈઝ હૈં

(૧) તકબીરે તેહરીમા યાની "અલ્લાહુ અકબર" કેહના.

(૨) કિયામ યાની ખડે રેહના.

(૩) કિરાઅત યાની કુરઆન શરીફ પઢના.

(૪) રૂકૂઅ કરના.

(૫) હર રકઅતમેં દો સજદે કરના.

(૬) આખરી કાઅદેમેં અત્તહિય્યાતકી મિકદાર બૈઠના. (તાલીમુલ ઈસ્લામ ૩/૬૧)

નમાઝકે વાજિબાત ચૌદહ હૈં

(૧) ફર્ઝ નમાઝોંકી તીસરી ઔર ચોથી રકઅતકે અલાવહ તમામ નમાઝોંકી હર રકઅતમેં "સૂરએ ફાતિહા" કા પળ્હના.

(૨) ફર્ઝ નમાઝોંકી પેહલી દો રકઅતોંમેં ઔર વાજિબ, સુન્નત ઔર નફલ નમાઝોંકી તમામ રકઅતોંમેં સૂરએ ફાતિહાકે બાદ કોઈ સૂરત યા બડી એક આયત યા છોટી તીન આયતેં પળ્હના.

(૩) સૂરએ ફાતિહાકો સૂરતસે પેહલે પળ્હના.

(૪) કૌમા યાની રૂકૂઅસે સીધા ખડા હોના.

(૫) જલસા યાની દો સજદોંકે દરમિયાનમેં સીધે બૈઠના.

(૬) હર રૂકનકો ઈત્મીનાનસે અદા કરના.

(૭) કિરાઅત ઔર રૂકૂઅ ઔર સજદોંમેં તરતીબ કાયમ કરના.

(૮) પેહલા કાઈદહ કરના. (યાની તીન યા ચાર

રકઅતવાલી નમાઝમેં દો રકઅતોંકે બાદ અત્તહિય્યાતકી મિકદાર બૈઠના.)

(૯) દોનોં કાઈદોંમેં અત્તહિય્યાત પળહના.

(૧૦) ઈમામકો ફજર, મગરિબ, ઈશા, જુમ્આ, ઈદૈન ઔર તરાવીહ ઔર રમઝાનમેં ઈશાકી વિત્રમેં આવાઝસે પળહના. ઔર ઝોહર, અસરમેં આહિસ્તાસે પળહના.

(૧૧) લફ્ઝ "અસ્સલામુ અલયકુમ" કેહકર નમાઝકો ખતમ કરના.

(૧૨) વિત્રકી તીસરી રકઅતમેં દુઆએ કુનૂતકે લિયે તકબીર કેહના.

(૧૩) વિત્રકી તીસરી રકઅતમેં દુઆએ કુનૂત પળહના.

(૧૪) દોનોં ઈદોંમેં છ ઝાઈદ તકબીરેં કેહના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ ૩/૬૬)

સજદએ સહવ આઠ ચીઝોંસે વાજિબ હોતા હૈ

(૧) નમાઝકે વાજિબાતમેંસે કિસી વાજિબકો ભૂલકર

છોડ દેનેસે.

(૨) કિસી વાજિબકો ઉસકી જગહસે મુઅખ્ખર (પીછે) કર દેનેસે.

(૩) કિસી વાજિબકી તાખીર એક રૂકનકે બરાબર કર દે.

(૪) કિસી વાજિબકો દો મરતબા અદા કરે.

(૫) કિસી વાજિબકો બદલ દે. જૈસે જહરી નમાઝમેં આહિસ્તા ઔર આહિસ્તાવાલી નમાઝમેં બુલંદ આવાઝસે કિરાઅત કર દેનેસે.

(૬) નમાઝકે ફરાઈઝમેંસે કિસી ફર્ઝકો ઉસકી જગહસે મુઅખ્ખર (પીછે) કર દેનેસે.

(૭) કિસી ફર્ઝકો ઉસકી જગહસે મુકદમ (પેહલે) કર દેનેસે.

(૮) કિસી ફર્ઝકો દો મરતબા ભૂલસે અદા કરે.

(મસાઈલે સજદએ સહવ ૬૨)

સજદએ સહવ કરનેકા તરીકા

નમાઝકે આખરી કાઈદહમેં પૂરી અત્તહિય્યાત પઢનેકે

બાદ એક તરફ સલામ ફેરકર દો સજદે સહવ (ભૂલ) કે કરે ફિર પૂરી અત્તહિય્યાત ઔર દુરૂદ શરીફ ઔર દુઆએ માસૂરહ પઢકર સલામ ફેર દે. (ફતાવા દારૂલ ઉલૂમ ૪/૩૯૮)

અગર ભૂલસે દોનોં તરફ સલામ ફેર દિયા તો ભી કુછ હરજ નહી હૈ, તબ ભી સજદએ સહવ કર લે નમાઝ હો જાએગી. (ફતાવા દારૂલ ઉલૂમ ૪/૩૮૬)

સના

સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વબિહમ્દિ-ક વતબારકસ્મુ-ક વ તઆલા જદ્દુ-ક વલાઈલા-હ ગૈરૂક. (મિશ્કાત ૭૮)

અત્તહિય્યાત

અત્તહિય્યાતુ લિલ્લાહિ વસ્સ-લવાતુ વત્તય્યિબાતુ અસ્સલામુ અલૈક અય્યુહન્નબિય્યુ વરહમતુલ્લાહિ વ બ-ર-કાતુહૂ અસ્સલામુ અલૈના વ અલા ઈબાદિલ્લા હિસ્સાલિહીન, અશહદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશહદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ. (બુખારી ૧/૧૧૫)

દુરૂદે ઈબ્રાહીમ

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિંવ્ વ અલા આલિ મુહમ્મદિન કમા સલ્લૈત અલા ઈબ્રાહીમ વ અલા આલિ ઈબ્રાહીમ ઈન્ન-ક હમીદુમ્ મજીદ.

અલ્લાહુમ્મ બારિક અલા મુહમ્મદિંવ્ વ અલા આલિ મુહમ્મદિન કમા બારક્-ત અલા ઈબ્રાહીમ વ અલા આલિ ઈબ્રાહીમ ઈન્ન-ક હમીદુમ્ મજીદ. (મુસ્લિમ ૧/૧૭૫)

દુઆએ માસૂરહ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તુ નફ્સી ઝુલ્મન્ કષીરંવ્ વ લાયગ્ફિરૂઝ્ ઝુનૂ-બ ઈલ્લા અન્ત ફગ્ફિરલી મગ્ફિરતમ્ મિન્ ઈન્દિ-ક વર્હમ્ની ઈન્નક અન્તલ્ ગફુરૂ ર્રહીમ.

દુઆએ કુનૂત

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ્તાઈનુક વ નસ્તગ્ફિરૂક વ નુઅ્મિનુ બિક વ નતવક્કલુ અલૈક વ નુષ્ની અલૈકલ ખૈર વ

નશ્કુરુક વલા નક્ફુરુક વ નખ્લઉ વ નત્રુકુ મંય્યફ્જુરુક અલ્લાહુમ્મ ઈય્યાક નઅ્બુદુ વ લક નુસલ્લી વ નસ્જુદુ વ ઈલૈક નસ્આ વ નહફિદુ વ નર્જૂ રહ્મતક વ નખ્શા અઝાબક ઈન્ન અઝાબક બિલ્ કુફ્ફારિ મુલ્હિક. (બેહિશ્તી ઝેવર)

જનાઝાકી નમાઝ

જનાઝાકી નમાઝમેં દો ફર્ઝ હૈં.

(૧) ચાર મરતબા અલ્લાહુ અકબર કેહના.

(૨) કયામ યાની ખડે હોકર જનાઝાકી નમાઝ પળ્હના.

(અહકામે મય્યિત ૭૦)

જનાઝાકી નમાઝમેં તીન ચીઝેં સુન્નત હૈં.

(૧) અલ્લાહકી હમ્દ યાની સના પળ્હના.

(૨) હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) પર દુરૂદ પળ્હના.

(૩) મય્યિતકે લિયે દુઆ કરના.

(અહકામે મય્યિત ૭૧)

જનાઝાકી નમાઝકા તરીકા.

મય્યિતકો આગે રખકર ઈમામ ઉસકે સીનેકે સામને

ખડ઼ા હો જાએ. ફિર જનાઝાકી નમાઝકી નિય્યત ઈસ તરહ કરે કે મૈં જનાઝાકી નમાઝ પળ્હતા હૂં અલ્લાહકે લિયે ઔર દુઆ ઈસ મય્યિતકે લિયે.

પેહલી તકબીરકે બાદ સના પળ્હે.

યે નિય્યત કરકે દોનોં હાથ કાનોં તક ઉઠાકર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કેહકર દોનોં હાથોંકો નમાઝકી તરહ બાંધ લે.

ફિર સના પળ્હે.

સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વબિહમ્દિક વતબારકસ્મુક વ તઆલા જદ્દુક વ જલ્લ સનાઉક વ લાઈલાહ ગૈરૂક.

ફિર દૂસરી તકબીર કહે.

સના પળ્હનેકે બાદ ફિર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કહે મગર ઈસ મરતબા હાથ ન ઉઠાએ, ઉસકે બાદ દુરૂદ શરીફ પળ્હે જો નમાઝમેં પળ્હતે હૈં.

ફિર તીસરી તકબીરકે બાદ મય્યિતકે લિયે દુઆ કરે.

દુરૂદં શરીફ પળ્હનેકે બાદ ફિર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કહે, ઈસ મરતબા ભી હાથ ન ઉઠાએ. ઉસકે બાદ મય્યિતકે લિયે દુઆ કરે.

મય્યિત અગર બાલિગ મર્દ યા ઔરત હો તો યે દુઆ પઢ્હે.

અલ્લાહુમ્મગ્ફિર લિ હય્યિના વ મય્યિતિના વ શાહિદિના વ ગાઈબિના વ સગીરિના વ કબીરિના વ ઝકરિના વ ઉન્સાના, અલ્લાહુમ્મ મન અહયય્તહુ મિન્ના ફઅહયિહી અલલ્ ઈસ્લામ, વમન તવફ્ફૈતહૂ મિન્ના ફતવફ્ફહૂ અલલ્ ઈમાન.

મય્યિત અગર ના બાલિગ લડકા હૈ તો યે દુઆ પઢ્હે.

અલ્લાહુમ્મજ અલ્હુ લના ફરતંવ્ વજ્અલ્હુ લના અજ્રંવ્ વઝુખ્રંવ્ વજ્અલ્હુ લના શાફિઅંવ્ વ મુશફ્ફઆ.

મય્યિત અગર ના બાલિગ લડકી હૈ તો યે દુઆ પઢ્હે.

અલ્લાહુમ્મજ અલ્હા લના ફરતંવ્ વજ્અલ્હા લના અજ્રંવ્ વ ઝુખ્રંવ્ વજ્અલ્હા લના શાફિઅતંવ્ વમુશફ્ફઅહ.

ચોથી તકબીરકે બાદ સલામ ફેર દે.

જબ મય્યિતકે લિયે દુઆ પઢ્હ ચુકે તો ફિર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કહે ઔર ઈસ મરતબા ભી હાથ ન

ઉઠાએ ઔર ઈસ તકબીરકે બાદ સલામ ફેર દે જિસ તરહ નમાઝમેં સલામ ફેરતે હૈં. (અહકામે મય્યિત ૭૨)

મસ્અલા :-

અગર કિસી શખ્સકો જનાઝાકી નમાઝકી દુઆ યાદ ન હો તો સિર્ફ ચાર તકબીરેં કેહ દેનેસે ભી નમાઝ હો જાએગી, ઈસ લિયે કે સના ઔર દુરૂદ શરીફ ઔર મય્યિતકે લિયે દુઆ યે તીનોં ચીઝેં ફર્ઝ નહી હૈં. (અહકામે મય્યિત ૭૨)

નમાઝે જનાઝાકે બાદ વહીં હાથ ઉઠાકર દુઆ માંગના મકરૂહ હૈ સુન્નતસે સાબિત નહીં હૈ. ક્યૂંકે નમાઝે જનાઝા ખૂદ દુઆ હૈ. (અહકામે મય્યિત-૭૩)

ખતમ શુદ

